VAPAUSSODAN PERINTÖ

2/2017 77. numero

Julkaisija Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry.

ISSN 2242-7597

Toimitus ja taitto Nina Schleifer ja Jyrki Uutela
Sähköposti: vapaussota.helsinki@gmail.com
Postiosoite:
Puhelin:

Paino Kopio Niini Oy, Helsinki

Kansikuva Kenraali Mannerheim vuonna 1918
- Valok. Marko Palokankaan teoksesta Itsenäisen Suomen sotilasarvot ja -arvomerkit

Aineisto Vapaussodan Perintö -lehden ilmestymisaikataulu 2017:

Nro	Aineistopäivä	Julkaisupäivä	Toimittajat
1	30.1.2017	13.2.2017	Ojala & Langinmaa
2	27.3.2017	10.4.2017	Schleifer & Uutela
3	**18.8.2017**	**2.9.2017**	**Ojala & Langimaa**
4	23.10.2017	6.11.2017	Schleifer & Uutela

Seuraavaan lehteen tuleva aineisto pyydetään toimittamaan aineistopäivään mennessä osoitteella Uolevi Langinmaa, Ripusuontie 44 A, 00660 Helsinki tai ubu@elisanet.fi

Lehtiarkisto Yhdistyksen lehdet ovat nähtävillä myös internet-osoitteessa www.vapaussodanperintö.fi

SISÄLLYSLUETTELO

Palveluspaikalta: Arvostettu suomalainen 3
Marski ja hänen varjonsa 4
Agenttikoulun naiset 6
Mannerheim 150 vuotta -konsertti 8
Akateemisen Karjala-Seuran 95-vuotissymposium 9
Viron itsenäisyyspäivä 10
Talvisodan päättymisen muistopäivä 11
VHSPY:n kevätkokous 12
Kaukokatseinen Mannerheim 13
Suomi herää – Finland vaknar 21
Sata vuotta P.E. Svinhufvudin paluusta Siperiaan karkotuksesta 22
VHSPY ry:n toimintakertomus vuodelta 2016 24
Hallituksen yhteystiedot ja tiedotuksia 27
Tulevaa ohjelmaa 28

ARVOSTETTU SUOMALAINEN

Englantilainen kenraali Sir Walter M. St. G. Kirke on kirjoittanut J.O. Hannulan *Suomen vapaussodan historian* englanninkielisen käännöksen *Finland's war of independence* alkusanat. Tämä vuonna 1924 Suomessakin puolustuksemme suunnitteluun osallistunut kenraali toteaa Suomen olleen onnekas löytäessään tässä vaikeassa historian vaiheessaan johtajakseen sotilaan, joka oli sekä loistava organisaattori, taitava strategi että poliittisesti harvinaisen viisas ja kaukonäköinen valtiomies. Vaikka Suomen vapaussota voi näyttää pieneltä tapahtumalta keskellä maailmansotaa, nosti se Suomen esteeksi aatesuunnalle, joka levitessään olisi saastuttanut koko Skandinavian kohtalokkain seurauksin. "*Tänä päivänä tämä vireä, rehellinen ja oppinut kansa seisoo länsimaisen sivistyksen etuvartiona arvaamattoman uhan edessä*", päätti kenraali arvionsa toukokuussa 1939.

Pietarissa syntynyt, nykyään Lontoossa asuva Itä-Euroopan historian tutkija Rachel Bayvel valotti maailmalla tuntematonta historiallista tapahtumaa *Jewish Quarterly* –lehdessä maaliskuussa 2017: Suomi kieltäytyi karkottamasta, vainoamasta, jopa syrjimästä juutalaista vähemmistöään toisessa maailmansodassa, vaikka oli joutunut sotaan Saksan rinnalla. Suomalaiset kohtelivat jopa juutalaisia sotavankejaan inhimillisesti. Ihmeellisintä oli, että 300 juutalaista palveli Suomen armeijassa tasavertaisina muiden suomalaisten kanssa ollen siten saksalaisten rinnalla taistelemassa venäläisiä vastaan. Saksalaiset joutuivat turhautuneina seuraamaan, kuinka juutalaiset harjoittivat uskontoaan Suomen armeijan kenttäsynagogassa kahden kilometrin päässä saksalaisista joukoista. Itse asiassa se oli ainoa synagoga koko 2000 kilometrin pituisella rintamalinjalla Jäämeren ja Mustan meren välillä.

Bayvel kirjoitti ihaillen, kuinka Mannerheim kieltäytyi luovuttamasta Suomen juutalaisia Gestapolle, vaikka Himmler kahdesti kävi Suomessa painostusmatkalla. 160 juutalaista, jotka eivät olleet Suomen kansalaisia, siirrettiin vuonna 1944 Mannerheimin käskystä Ruotsiin turvaan. Suomalaisten viranomaisten suhtautuminen oli äärimmäisen poikkeavaa verrattuna – ei ainoastaan Saksaan ja sen liittolaisiin – vaan myös Saksan miehittämiin maihin, kuten Ranskaan, jossa Vichyn hallitus aktiivisesti jäljitti ja luovutti juutalaisia. Bayvel antaa tästä ansion suurelle suomalaiselle johtajalle – Carl Gustaf Mannerheimille.

Kerrotaan, että jopa Stalin kunnioitti marsalkka Mannerheimia. Hän oli sanonut suomalaiselle valtuuskunnalle Moskovassa 1947, että suomalaiset ovat paljosta velkaa vanhalle marsalkalleen. Mannerheimin ansiosta Suomea ei miehitetty.

Suomalaiset äänestivät vuonna 2004 Mannerheimin kaikkien aikojen suurimmaksi suomalaiseksi. Ja kuten huomaamme, Mannerheimia arvostettiin – ja arvostetaan edelleen – suuresti myös maamme rajojen ulkopuolella. Tästä arvostuksesta kertovat myös monet ulkomailta saadut kunniamerkit, joihin voimme tutustua vieraillessamme Mannerheim-museossa 2.6. Yhdistyksemme tekee paljon muutakin mielenkiintoista tämän Marskimme 150-vuotisjuhlavuoden aikana – tervetuloa tilaisuuksiimme!

Jyrki Uutela ja Nina Schleifer

MARSKI JA HÄNEN VARJONSA

Ystävänpäivänä 14.2.2017 kokoonnuimme runsain joukoin kuuntelemaan filosofian tohtori Keijo K. Kulhan luentoa marsalkka Mannerheimin ja jalkaväenkenraali Rudolf Waldenin yhteistyöstä ja ystävyydestä, joka alkoi vapaussodan aikana. Mannerheim ja Walden tapasivat helmikuussa 1918 Seinäjoen asemalla. Ystävyys päättyi Waldenin kuolemaan vuonna 1946.

Filosofian tohtori Keijo K. Kulha - Valok. NS

Kirjallisuudessa on usein todettu, että Mannerheim oli suuri yksinäinen: aatelinen, korkea-arvoinen – ja myös persoonana vaikeasti lähestyttävä. Muutamia ystäviä häneen on kuitenkin liitetty. Heitä olivat esimerkiksi professori Richard Faltin Japanin-Venäjän sodan ajoilta, kenraali Hannes Ignatius ja ministeri Henrik Ramsay. Läheinen oli myös veli Johan Mannerheim. Kulha osoittaa teoksessaan *Marski ja hänen varjonsa*, että tähän joukkoon kuului myös Rudolf Walden.

Kulhalle kävi selväksi tutkimusta tehdessään, että korkeassa asemassakin jokainen vastuunkantaja tarvitsee sellaisen läheisen henkilön, jonka kanssa voi keskustella ja selvittää ajatuksiaan. Walden oli Mannerheimille tällaiseksi henkilöksi harvinaisen sopiva. Kumpikin oli Haminan kadettikoulun kasvatti - Walden oli jopa kurssinsa primus, joskin hänen sotilasuransa jäi lyhyeksi hänen kieltäydyttyään sortovuosien aikana asevelvollisuuskutsunnoista. Kummallakin oli sukutaustansa myötä yhteyksiä Ruotsiin ja uransa myötä Venäjään.

Kuten tunnettua, sotavuosina Mannerheimin ja Waldenin yhteistyö oli kansakunnan kannalta kaikkein merkittävintä. Liikemiehen taidoilla tyhjästä hallituksen joukkojen logistiikan luonut etappipäällikkö Walden oli vapaussodan aikana Mannerheimin luottomies, ja tämä luottamus syveni aikojen saatossa ystävyydeksi. Kun Mannerheim oli valtionhoitajana vuonna 1919, Walden oli sotaministerinä. Sama toistui vuonna 1944, kun Mannerheim oli tasavallan presidentti ja Walden puolustusministeri. 1920-luvulla Mannerheimin ollessa sivussa poliittisesta toiminnasta molemmat olivat pankkimiehiä, ja Walden saattoi auttaa Mannerheimia omalla taloustietämyksellään. 1930-luvulla Svinhufvudin hallituksen viimeisenä päätöksenä oli Mannerheimin nimittäminen puolustusneuvoston puheenjohtajaksi. Tätä tehtävää Mannerheim ei olisi ottanut vastaan, ellei hän olisi saanut puolustusneuvoston jäseneksi myös kenraali Waldenia. Näin he pääsivät yhdessä valmistautumaan tuleviin koitoksiin: he tekivät yhdessä hankintoja ja suunnittelivat puolustushallinnon organisaatiota.

Suurmiehet nostetaan usein kansakunnan kaapin päälle eikä heidän arkielämäänsä tule ajatelleeksi, totesi Kulha. Kirjaa tehdessään hän törmäsi kuitenkin kiinnostaviin pieniin yksityiskohtiin, joita ei yleisesti tunneta. Ollessaan esimerkiksi Luganossa lomalla vuonna 1943 Mannerheim soitti Waldenille ja pyysi tältä hyvinkin henkilökohtaisia tietoja. Waldenin lähetettyä Mannerheimin adjutantille tämän pyytämät aluspaitojensa, -housujensa ja sukkiensa koot, ylipäällikkö toi hänelle tuliaisina sopivia vaatteita.

Ystävykset asuivat lähellä toisiaan Kaivopuistossa. He olivat kiinnostuneita samoista asioista ja olivat hyvän ruoan ystäviä. He kävivät esimerkiksi keskusteluja siitä, onko ranskalainen vai venäläinen keittiö parempi. Walden kävi usein virkansa puolesta Mikkelissä, missä Mannerheimilla oli kaapissa kahta erilaista akvaviittia, koska hän tiesi puolustusministerin pitävän akvaviitista. Mannerheim saattoi myös soittaa Helsingistä autolla lähteneelle Waldenille ja varmistaa, millaisesta kastikkeesta tämä pitää porsaanlihan kanssa.

He olivat jatkuvassa kirjeenvaihdossa keskenään. Näistä kirjeistä näkyy molemminpuolinen kunnioitus, jota 11 vuoden ikäero ei haitannut. Keskinäisessä kanssakäymisessä Mannerheim oli kuitenkin aina aloitteentekijä - Waldenille ei olisi tullut mieleenkään kutsua Mannerheimia ex tempore esimerkiksi viskigrogille kotiinsa. Ja kuten sen ajan etiketti vaati, sinuttelu oli mahdollista vain kahden kesken, muiden läsnä ollessa ystävät teitittelivät toisiaan.

Kirjan julkaisun jälkeen Kulha törmäsi mielenkiintoiseen tietoon: Mannerheim oli pyytänyt Churchilliltä vuonna 1944 penisilliiniä hyvän ystävänsä vuoksi. Walden oli tuolloin saanut halvauksen lisäksi myös keuhkokuumeen, johon länsiliittoutuneet olivat juuri kehittäneet tämän kalliin lääkkeen. Mannerheimin kansainvälisistä hyvistä suhteista kertoo, että silloisen vihollisvaltion johdossa ollut pääministeri Churchill lähetti Mannerheimille pullon penisilliiniä – ja tämä lääke luultavasti pelasti Waldenin hengen.

Rudolf Waldenin kuoltua pari vuotta tämän jälkeen kirjoitti Mannerheim ystävänsä vaimolle Anni Waldenille: *"Säilytän kiitollisessa muistossa hänen uskollisen ystävyytensä. Se sitoi meidät yhteen aina siitä hetkestä lähtien, jolloin tiemme yhtyivät vapaussodan pimeimpinä päivinä. Pieninkään pilvi ei ole sitä himmentänyt. Hänen kokemuksensa suurteollisuusmiehenä, hänen mielikuvituksensa, kun kysymyksessä oli armeijan organisaation luominen aivan tyhjästä, olivat seikkoja, joita Suomi juuri silloin tarvitsi. Puolustusministerinä hädän hetkellä ja maamme sotateollisuuden suuripiirteisenä rakentajana maallamme ei ole ollut hänen vertaistaan".*

Arvostettu veteraanimme Olli Vuorio kiitti Keijo K. Kulhaa erittäin mielenkiintoisesta kirjasta. Kirjassa kerrotaan kahden arvokkaan herran ystävyydestä, josta ei voi muuta kuin liikuttua, ja siitä käy Vuorion mukaan hyvin ilmi, ettei Mannerheim ollut lainkaan niin kovaluonteinen sotapäällikkö kuin usein on annettu ymmärtää. Tätä vahvistaa Vuorion oma kokemus kadettikurssin päätöstilaisuudesta 4.6.1943, jossa marsalkka Mannerheim kätteli jokaista kadettia. Vuorio muistaa yhä tänä päivänä Mannerheimin isällisen lempeän katseen. Eräs asia oli jäänyt Vuoriota kuitenkin vaivaamaan: kirjassa käytettiin vapaussodasta nykypolven median tyyliin nimitystä sisällissota. Vuorio muistutti, että vapaussota on ainoa oikea termi, ja luovutti esitelmöitsijälle *Täsmätietoa vapaussodasta* –koosteemme. Yhdistyksemme kiitoslahjana Jyrki Uutela ojensi puolestaan Keijo K. Kulhalle teemaan sopien *Marskin ryypyn*.

Nina Schleifer

AGENTTIKOULUN NAISET

Viime sotiemme tiedusteluun perehtynyt filosofian lisensiaatti Matti Kosonen houkutteli Ostrobotnian Chydenius-salin ääriään myöten täyteen lounasluennollamme 7. maaliskuuta. Hän totesi esityksensä alussa: *”On vitsailtu, että puhuttaessa tiedustelusta ja vakoilusta - meidän puolemme tiedustelee ja muut vakoilevat. ”*

Jotta ymmärtäisimme, millaisissa oloissa agenttikoulun naiset toimivat, Kosonen valotti meille Suomen sotilastiedustelun historiaa. Vapaussodan ja heimosotien aikana tiedustelua suorittivat mm. jääkärit, mutta toiminta ei ollut erityisen suunnitelmallista. Vapaussodan jälkeen sotilaallisesta tiedustelusta vastasi Yleisesikunnan tilastotoimisto, jolle perustettiin alatoimistot Viipuriin ja Sortavalaan. Yleisesikunnan, rajavartiolaitoksen ja suojeluskuntien lisäksi Etsivä Keskuspoliisi harjoitti agenttitiedustelua värväämällä rajan yli tulleita venäläisiä agenteiksi.

1920-luvulla kerättiin tietoja Itä-Karjalan oloista. Koska tiedusteluresursseja oli niukasti, piti keskittyä oleelliseen ja selvittää, mitä rajan takana tapahtuu: onko merkkejä, että hyökkäys olisi tulossa. Esimerkiksi Urho Kekkonen värväsi toimiessaan 1920-luvun alkuvuosina Etsivän Keskuspoliisin Kajaanin alatoimiston vt. päällikkönä Itä-Karjalan pakolaisten keskuudesta henkilöitä, jotka tekivät vakoilumatkoja Neuvostoliitossa. Kansallisarkisto ja sotaarkisto on kuitenkin puhdistettu tiedusteluasiakirjoista - vain yksi noin paristakymmenestä Urho Kekkosen allekirjoittamasta vakoiluraportista on jäänyt jäljelle.

Itänaapurin sotilaallisen aktiivisuuden lisäännyttyä perustettiin vuodenvaihteessa 1938-1939 Petsamon alatoimisto ja alkukesästä 1939 Kajaanin alatoimisto. Syyskuussa 1939 tiedustelutietojen mukaan alkoi näyttää todennäköiseltä, että hyökkäys olisi tulossa - neuvostojoukkojen määrä tosin aliarvioitiin. Talvisodan aikana nämä alatoimistot lähettivät tiedustelupartioita puna-armeijan selustaan. Myös vakoilijoita lähetettiin, mutta heidän toiminnastaan on säilynyt vain vähän tietoja, sillä Päämajan tiedusteluosaston ja kaukopartiokomppanioiden asiakirjat tuhottiin ja evakuoitiin syksyllä 1944 aselevon solmimisen jälkeen.

Filosofian lisensiaatti Matti Kosonen – Valok. NS

Välirauhan aikana tiedusteluresursseja lisättiin ja kehitettiin mm. pieni partioradio, Kyynel, jonka avulla kaukopartiot pystyivät lähettämään tuoreita tietoja partiomatkan aikana. Jatkosodan alkaessa alatoimistot muutettiin kaukopartio-osastoiksi ja nimettiin päällikköjensä Hannes Vehniäisen, Into Kuismasen, Paul Marttinan ja Harri Paatsalon mukaan. Päämajan alaisuudessa toimi myös osasto Hartikainen, jonka tiedustelukohteena

olivat Neuvostoliiton lentovoimien liikkeet. Osasto Kuismasen (OsKun) tehtävänä oli kaukopartiointi neuvostojoukkojen selustassa, sotavankien kuulustelu ja sotasaalisasiakirjojen lajittelu ja analysointi. Kaukopartiomiesten työ oli vaativaa: jatkuvan kiinnijäämisriskin lisäksi matkat olivat rasittavia myös fyysisesti – kerrotaan partiosta, joka oli joutunut olemaan peräti pari viikkoa syömättä.

Hyökkäysvaiheen päätyttyä agenttitiedustelun tarve kasvoi, joten perustettiin vakoilutoimintaan keskittyneitä erikoisyksiköitä, joista suurin oli keväällä 1942 perustettu Äänislinnan tiedustelijainkoulu, joka nimettiin päällikkönsä mukaan Osasto Raskiksi. Tiedustelijainkoulun tehtävänä oli kouluttaa vankileireiltä ja muuten vapaaehtoisesti saatuja venäläisiä – myös naisia – tiedustelijoiksi. Agentteja kouluttivat sekä radioliikenteen ammattilaiset että tiedusteluveteraanit, ja heille tehtiin myös ammattitaidolla väärennetyt henkilöpaperit. Osasto Raski siirtyi keväällä 1943 Äänislinnasta syrjäisen erämaajärven rannalle Sotjärvelle, kun saatiin tietää, että Neuvostoliiton vastavakoilun päämääränä oli ollut tuhota vakoojakoulu talvella 1942. Tämä oli viisasta, sillä myöhemmin kävi ilmi, että NKVD:n vakoilusolut olivat seuranneet agenttikoulun toimintaa Äänislinnassa lähes herkeämättä.

Kaksoisagentteja hyödynnettiin rintaman molemmilla puolilla. Eräs neuvostotiedustelun naisradisti värvättiin Suomeen kaksoisagentiksi. Hänen avullaan onnistuttiin tekemään onnistunut operaatio: radisti lähetti venäläisille harhautusviestin, jonka mukaan venäläispartiolla olisi suomalainen upseeri vangittuna. Kaksi lentovenettä tuli noutamaan tätä olematonta vankia – ja toinen lentoveneistä onnistuttiin kaappaamaan suomalaisille. Venäläiset onnistuivat puolestaan soluttamaan Stepan Gumenjukin OsKuun, ja vaikka tämä luottamusta herättääkseen antoi arvokkaita tietoja suomalaisille ja suoritti muutamia annettuja sabotaasitehtäviä, hän paljasti sodan jälkeen OsKussa palvelleita heimoaseveljiä Valtiolliselle poliisille.

Äänislinnan vakoojakoulussa toimi kymmenkunta naista viesti-, käännös- ja puhtaaksikirjoitustehtävissä. Pääosa heistä oli lottia, monet olivat suorittaneet ylioppilastutkinnon ja osa oli edennyt melko pitkällekin luvuissaan. Venäjänkielentaito oli erityinen ansio. Naisten taustat oli tutkittu tarkasti, sillä he pääsivät käsiksi moniin salassa pidettäviin asiakirjoihin. Työ oli haastavaa: puhtaaksikirjoitettavat partioselostukset ja kuulustelupöytäkirjat olivat pääsääntöisesti käsin kirjoitettuja ja jopa vaikealukuisia. Tilat olivat väliaikaistiloja, joskus raportteja laadittiin jopa teltoissa, sillä hyökkäysvaiheessa tiedot piti välittää hyvin nopeasti päämajaan ja hyökkääville joukoille.

Sota-aikana toimittiin pelon ilmapiirissä. Piti olla koko ajan varuillaan. Koska agenttikoulu oli vihollisen tiedustelulle tärkeä kohde, naisille opetettiin aseen käyttöä sekä toimintatapoja mahdollisen hyökkäyksen sattuessa. Ohjeena oli, että itse sai päättää, mitä tekee, jos jää vangiksi, koska tiedettiin, että Neuvostoliitossa kaikki agentit tuomittiin kuolemaan. Naisilla oli koko ajan vähintään pistooli mukanaan, maidonhakumatkoilla jopa kivääri, sillä ”metsäryssät” eli vallattuun Itä-Karjalaan jääneet yksittäiset neuvostosotilaat saattoivat nälissään ja peloissaan olla hyvinkin arvaamattomia.

Kosonen nosti esiin muutamia naisia, joiden tarinoihin hänen yhteistyössä Heidi Ruotsalaisen kanssa kirjoittamassaan kirjassa *Agenttikoulun naiset* paneudutaan tarkemmin. Tutuiksi tulivat mm. Mirjam Montonen, Leena Kotilainen, Mira Brown ja Irja Kuismanen. Näiden rohkeiden naisten työ isänmaamme hyväksi poikkeuksellisissa olosuhteissa ansaitsi tulla ikuistetuksi.

Nina Schleifer

MANNERHEIM 150 VUOTTA -KONSERTTI

Keskiviikkona 15.2.2017 Finlandia-talossa kuultiin useiden Mannerheim-yhteisöjen järjestämä Mannerheimin elämänkaarta sävelin ja sanoin kuvaava upea konsertti. Musiikista vastasi Kaartin soittokunta johtajanaan musiikkimajuri Pasi-Heikki Mikkola, Kadettikuoro, pianotaiteilija Folke Gräsbeck sekä oopperalaulaja Tove Dahlberg, jonka isoäiti oli Mannerheimin serkku.

Konsertin juonsi varmoin ottein everstiluutnantti Matti Orlamo, ja tunnelmaa loi myös lausuntataiteilija Lars Svedberg. Ilmari Kiannon maaliskuussa 1918 kirjoittamassa runossa *Valkoiselle kenraalille* todettiin mm.

Suomen vapaus suurissa hohtaa.
Valkoinen kenraali joukkoja johtaa.
Harvoin miestä niin mieluista kohtaa
– Hei terve Mannerheim.

Sun kädessä Suomen on kirkkahin kalpa.
Sen iskusta sortuvi kansan salpa.
Sen välkkeestä väistyvät väärä ja halpa.
– Terve.

Nyt isänmaan onnea uudesta luodaan.
Nyt kansan kahlitun taistella suodaan.
Nyt aartehet salatut esille tuodaan.
– Hei terve Mannerheim.

Akseli Gallen-Kallelan runoharvinaisuudesta *Vite höfdingens drapa* ohessa pieni katkelma:

Hans öga såg jag
När marken rodnat
Av stridmäns bane;
Då det skalv
Av hjälteglädje
Vid fullgjord bragd,
Av faders sorg
Vid barnsblot.

Meitä kuljetettiin sävelten siivin Pietarin hovijuhlista Aasian ratsastukseen, Puolan vuosista Romanian rintamalle, vapaussodan Vaasasta Helsingin yliopiston promootioon, Äänisen aalloista suomalais-saksalaisen aseveljeyden säveliin ja lopulta Hietaniemen hautausmaalla 1951 kuultuun kunniamarssiin kunnialaukauksineen. Taiten tehty käsiohjelma taustoitti kappalevalintoja ja jäi muistoksi konsertista.

Konsertissa oli yhdistyksestämme hyvä edustus: liki 40 jäsentämme nautti tästä hienosta isänmaallisesta illasta, jonka aloitimme Finlandia-talon Café Verandassa vapaamuotoisesti kohottamalla maljan Marskillemme hänen juhlavuotensa kunniaksi.

Nina Schleifer

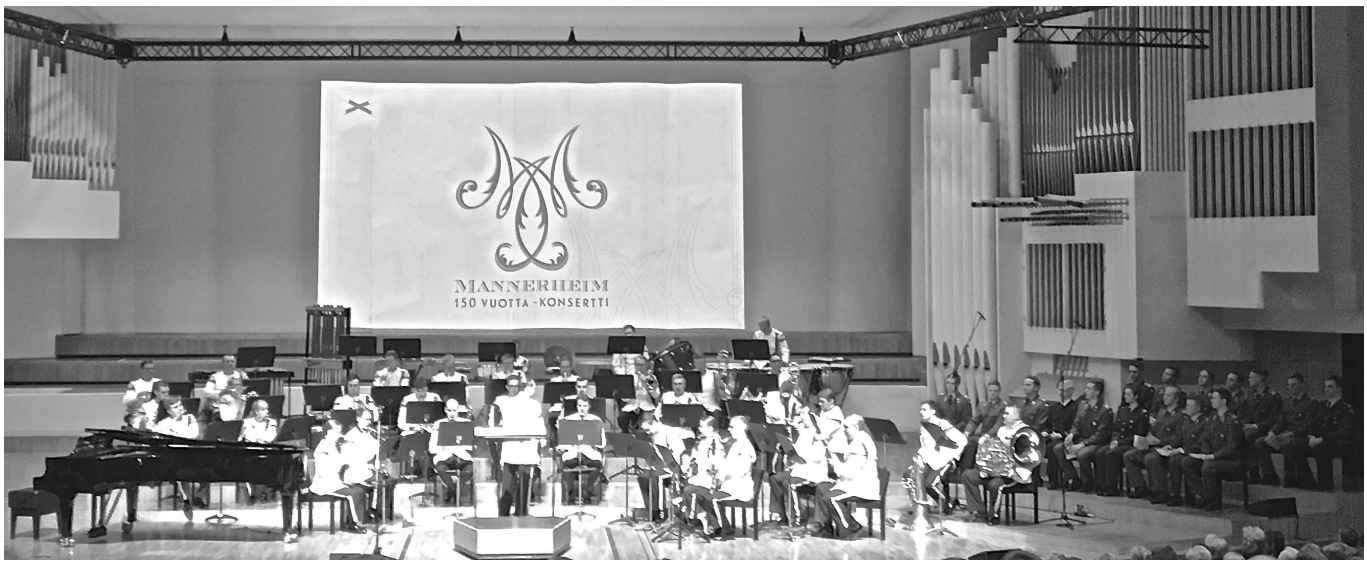

Kaartin soittokunta ja Kadettikuoro Mannerheimin kunniaksi järjestetyssä konsertissa - Valok. NS

AKATEEMISEN KARJALA-SEURAN 95-VUOTISSYMPOSIUM

Avatessaan AKS:n 95-vuotisjuhlasymposiumin 22.2.2017 puheenjohtaja Tapani Havia siteerasi AKS:n lipunnaulaustilaisuudessa viisi vuotta aiemmin siunauspuheen pitänyttä Jaakko Simojokea: *”Tahdomme vihittävän perinneyhdistyksen lipun pyhittää varsinaisen AKS:n lipun tavoin oikeuden ja rakkauden palvelukseen. Muistuttakoon lippumme meidän aikaamme isänmaallisuuden voimasta. Olkoon lippu myös esikuvana jälkipolville siitä urhoollisuudesta ja tinkimättömyydestä, jolla edesmenneet veljemme ja sisaremme raivasivat tietä isänmaamme valoisalle tulevaisuudelle. Kun kokoonnumme lippumme ympärillä voimme rohkein ja avoimin mielin tunnustaa, ettei ole suurempaa ja kunniakkaampaa asiaa maan päällä kuin turvallisuus, isänmaan rakkaus ja sen hyväksi taisteleminen.”*

Näitä arvoja ovat seuran jäsenet vaalineet sen perustamisesta lähtien. Vaikka järjestö lakkautettiin välirauhansopimuksen perusteella 1944, monet entiset AKS:läiset kohosivat maamme korkeimpiin tehtäviin yhteiskunnan eri aloilla ja olivat siten vaikuttamassa kansakuntamme kehitykseen. Vuonna 1958 rekisteröity perinneyhdistys jatkoi kunniakkaita perinteitä mittavan, Itä-Karjalassa ja Inkerissä asuviin Erillispataljoona 6:n ja Heimopataljoonan veteraaneihin ja heidän leskiinsä kohdistuvan avustustoiminnan muodossa. Yhdistyksen vapaaehtoiset kunnostivat noin kolmesataa asuntoa, organisoivat satoja lääkärien kotikäyntejä sekä toimittivat mm. ruoka- ja vaateapua.

Symposiumissa kuulimme monia mielenkiintoisia puheenvuoroja: Mikko Uola kertoi Heimosodista ja Tarton rauhasta, Vesa Määttä Karjalan pelastaja Oeschista, Ilmari Hakala jatkosodan aikaisesta Itä-Karjalan sotilashallinnosta, Jyrki Vesikansa AKS:n henkisestä perinnöstä ja Pasi Koskenranta heimoveteraanityöstä.

Nina Schleifer

Tilaisuuden alkua juhlisti Matti Orlamon johtamien Kaaderilaulajien musiikki sekä uljas lippuvartio – valok. NS

VIRON ITSENÄISYYSPÄIVÄ

Viron 99. itsenäisyyspäivänä 24.2.2017 kokoonnuimme kunnianosoituksiin myös Helsingissä. Tilaisuudessa Tuglas-seuran toiminnanjohtaja Jaana Vasama totesi: Vuoden 1918 lopussa bolshevikit olivat vain 30 kilometrin päässä Tallinnasta, ja Viron puolustus oli nuorten ja kokemattomien vapaaehtoisten käsissä. Jouluaattona 1918 julkaistiin Helsingin Sanomissa majuri Kalmin ilmoitus: *Taas wihollinen rynnistää! Ihmisyys ja oikeus owat waarassa! Sama wihollinen, jonka yhdessä löimme wiime talwena, uhkaa nyt hukuttaa weriwirtoihin Wiron weljeskansan, minun kotimaani. Yhteisen, werin wahwistetun aseweljeytemme nimessä kehotan teitä: Lähtekää mukaani, johtamaani osastoon ja kehoittakaa muitakin miehisiä miehiä, ampumataitoisia, liittymään seuraamme. Retki ei ole huwiretki. Kysyn teiltä: tahdotteko nyt taistella kanssani minun synnyinmaani, teidän heimokansanne puolesta, joka nyt on waarassa? Odotan pikaista wastausta.*

Kutsuun vastasi lehtitietojen mukaan yli 10 000 miestä, joista 3 700 saatiin nopeasti kootuksi vapaaehtoisjoukoiksi. Viron vapaussodassa kuoli yhteensä 150 urheaa suomalaista, joista 31 on haudattu Vanhaan Kirkkopuistoon. Heidän hautamuistomerkilleen laskivat Vapaussodan Perinneliiton seppeleen yhdistyksemme edustajat Jyrki Uutela sekä Erkki Pekki, joka juuri on kutsuttu Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen kunniajäseneksi. Onnittelemme Erkkiä tästä hyvin ansaitusta huomionosoituksesta!

Nina Schleifer

Kunnianosoitukset Vanhankirkon puistossa – seppelettä laskemassa Jyrki Uutela ja Erkki Pekki – valok. NS

TALVISODAN PÄÄTTYMISEN MUISTOPÄIVÄ

Useita yhdistyksemme aktiivijäseniä oli seuraamassa Mannerheimin patsaalla suoritettavia perinteisiä kunnianosoituksia talvisodan päättymisen muistopäivänä 13.3.2017. Mielihyvällä panimme merkille, että tilaisuuden järjestäjät olivat huomioineet yhdistyksemme arvostettuja jäseniä. Anja Voss ja Sakari Sippola olivat Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin piiri ry:n edustajina seppelpartiossa, ja Jääkärirykmentin komentaja eversti Ahti Kurvinen mainitsi erityisesti lotta Aune Raholan kohdistaessaan alun tervehdyssanat kunniakansalaisillemme, kunnioitetuille sotiemme veteraaneille ja lotille.

Eversti Ahti Kurvinen totesi puheessaan, että vuonna 1939 Neuvostoliiton johto halusi suojella etupiiriään suurvaltojen kilpailun kiristyessä Euroopassa, ja Suomi joutui tahtomattaan vedetyksi mukaan sotaan. Olimme vain yksi tekijä suurvaltojen pelilaudalla. Nyt, 2010-luvulla, suurvalta käytti jälleen sotilaallista voimaa vallatakseen pienemmältä naapurimaalta alueita itselleen. Ukrainan kriisi on palauttanut talvisodan jälleen ajankohtaiseksi aiheeksi. Tällä hetkellä Suomen lähialue on sotilaallisesti jännittynyt. Itämeren alueen sotilasstrateginen merkitys on kasvanut ja sotilaallinen toiminta alueella on lisääntynyt. On erittäin tärkeää, että toimintaympäristön kehitystä vastaava puolustuskyvyn ylläpito ja sen kehittämisedellytykset varmistetaan tänään ja tulevaisuudessa. Kiitollisuutemme talvisodan sankareille – niin rintamalla kuin siviilissä – osoitamme parhaiten huolehtimalla omalta osaltamme maamme puolustamisesta. ”*Veteraanit ovat osuutensa tehneet, nyt on meidän vuoromme*”, lopetti kenraali puheensa.

Nina Schleifer

Yhdistyksen lippua kannattelee Jyrki Uutela, seppelpartiossa Anja Voss (neljäs vasemmalta) ja Sakari Sippola (viides vasemmalta) – valok. NS

VHSPY:N KEVÄTKOKOUS

Vuosikokouksessa 21.3.2017 Väestönsuojelumuseossa käsiteltiin yhdistyksen sääntöjen 9. pykälän määräämät asiat: päätettiin tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja muille vastuuvelvollisille Liisa Virangon luotsatessa kokousta varmoin ottein. Toimintakertomus vuodelta 2016 on oheistettu tämän lehden loppuun. Kokouksen jälkeen yhdistyksen hallitus kiitti hallitustyönsä päättävää Liisaa sinivalkoisen kukkakimpun kera ja muistutti, että työ jatkuu edelleen 100-vuotisjuhlien valmistelujen merkeissä.

Yhdistyksemme palkitsi viirillä kaksi hallituksemme pitkäaikaista jäsentä. Juhani Virtanen on toiminut ansiokkaasti oman hallituksemme varapuheenjohtajuuden lisäksi myös edustajanamme Vapaussodan Perinneliiton hallituksessa. Juhani Pulkkinen on uurastanut yhdistyksemme sihteerinä – etenkin nyt 100-vuotisjuhlavalmisteluiden viedessä monen työpanosta hän on ollut korvaamaton apu hallituksen sujuvan työskentelyn takaajana.

Kiitospuheessaan Juhani Virtanen totesi, että häntä harmitti aikaisemmin kovasti, kun julkisuudessa liikkui niin paljon väärää tietoa vapaussodasta. Tässä yhteisössä ei kertaakaan ole tullut sellaista asiaa esiin, jota hän ei olisi voinut hyväksyä. Olemme oikealla asialla, ja pyrimme jatkossakin jakamaan tätä tosiasioihin pohjautuvaa tietoa kolmesta itsenäisyyssodastamme. Juhani sanoi toivovansa ja uskovansa, että tämä oikea näkemys vapaussodasta tulee myös laajempaan tietoisuuteen ensi vuoden suurten juhlien myötä.

Muistamisten jälkeen Jyrki Uutela luennoi aiheesta *Kaukokatseinen Mannerheim*. Esitelmän pidempi versio on julkaistu kokonaisuudessaan tässä lehdessä. Kuulijat tuntuivat olevan tyytyväisiä ytimekkääseen ja Marskiamme arvostavaan esitykseen, ja se kirvoitti yleisöltä moitteita niitä julkisuudessa esiintyneitä jälkiviisaita arvostelijoita kohtaan, jotka katsovat oikeudekseen väheksyä Mannerheimin elämäntyötä.

Nina Schleifer

Palkitut vapaussoturiperinteen vaalijat Juhani Virtanen, Liisa Viranko ja Juhani Pulkkinen – valok. NS

KAUKOKATSEINEN MANNERHEIM

Juhlavuoden kunniaksi muistelemme Mannerheimin saavutuksia. Oheisessa katsauksessa on mahdollista käsitellä vain pientä osaa suurmiehemme elämästä.

Venäjän – Japanin sota

Saadakseen sotakokemusta ja ammattitaitoa Mannerheim osallistui vapaaehtoisena Venäjän – Japanin sotaan 1904-1905. Tuo sota olikin kova koulu nuorelle everstiluutnantille ja ohitti tehokkuudellaan monin verroin ne venäläisen sotakorkeakoulun oppimäärät, joiden puutteesta häntä joskus arvostellaan.

Mannerheim toimi husaarirykmentin nuorempana esikuntaupseerina Sandepun, Inkoun ja Mukdenin taisteluissa. Havaittuaan lukuisia puutteita venäläisten toimintatavoissa ja huomioituaan japanilaisten taidon käyttää maastoa taitavasti hyväkseen, Mannerheim organisoi useita tiedusteluretkiä vihollisen sivustoille. Yhdellä tällaisella retkellä hänen hevosensa Talisman sai kuolettavan osuman tuoden kuitenkin isäntänsä takaisin tukikohtaan.

Hurjin sotakokemus ja käytännön oppi koitui varmaankin siitä väkivaltaisen tiedustelun jaksosta sodan lopulla, jossa Mannerheim johti 200 Hunghuusin ratsuosastoa. Hunghuusithan olivat paikallisia, japanilaistenkin käyttämiä rosvojoukkoja. Sodan jälkeen Mannerheim ylennettiin everstiksi ja palkittiin lukuisin kunniamerkein.

Ratsastus Aasian halki 1906 – 1908

Mannerheim on saanut paljon ansaittua kiitosta hyvin suoritetusta tiedusteluretkestään. Mielenkiintoisen näkökulman on esittänyt Ottawalainen Eric Tamm. Hän teki samanlaisen matkan kirjailijana, käyttäen Mannerheimia oppaanaan. Sata vuotta myöhemmin tehty matka osoitti Mannerheimin analyysien terävyyden ja ennusteiden toteutumisen niin hyviksi, että kanadalainen kirja-arvostelijakin totesi Mannerheimista: ”What a brilliant man”.

Ensimmäinen maailmansota

Ajalle tyypillisiä olivat helposti paikalleen juuttuvat rintamat ja suuria tappioita tuottavat massahyökkäykset. Mannerheim käytti liikkuvampaa taktiikkaa, kuten käy ilmi esimerkiksi Opolen puolalaiskylän luona 1914 käydystä taistelusta, jossa Mannerheimin prikaati saavutti loistavan voiton Hodel-joen ylittäneellä koukkauksella.

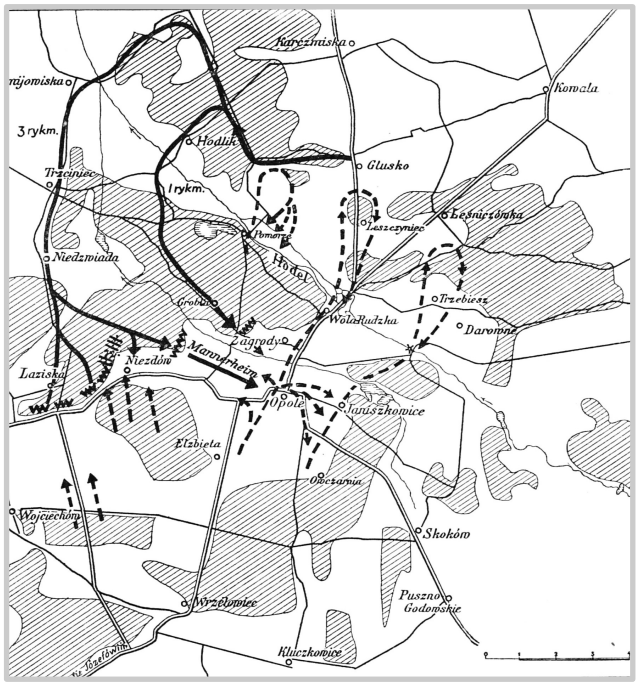

Taistelut Opolen luona 17. elokuuta 1914
- Valok. G. Mannerheim, muistelmat I, sivu 170

Mannerheimille annettiin menestyksen myötä lisää vastuuta: 1915 ratsuväkidivisioona, 1916 lentävä ratsuväkidivisioona ja 1916 syksyllä ryhmä Wranca, jolla oli 60 kilometrin rintamavastuu. Vuonna 1917 hän sai komentoonsa ratsuväkiarmeijakunnan. Suomeen saapui joulukuussa 1917 erittäin kokenut kenraaliluutnantti.

Suuntaa etsimässä

Venäjän keisari oli syrjäytetty, joten Mannerheimia ei enää sitonut annettu sotilasvala. Olot venäjällä olivat sekavat, joten tutkittuaan tilannetta Mannerheim totesi kesällä 1917 Martin Wetzerille: *”Täällä ei voi sotilaana tehdä enää mitään, mutta suomalaisina meidän velvollisuutemme on koettaa estää, ettei idän tulva-aalto niele omaa maatamme”*. Suoritettuaan tilannearvioinnin käymällä uskaliaasti bolševikkien hallinnoimassa Pietarissa, Mannerheim palasi vuoden 1918 ensi päivinä Helsinkiin. Tapahtumien keskipisteeseen astuminen sujui Mannerheimilta ällistyttävän tehokkaasti, varsinkin kun ottaa huomioon hänen asemansa ulkopuolisena Suomen poliittisilla areenoilla.

Toiminta alkoi 7.1.1918 neuvottelulla sotilaskomitean muutaman jäsenen kanssa, jatkui lähipäivinä vierailulla senaatissa, jolloin Mannerheim kiirehti jääkäreiden kotiinpaluuta. Osallistuttuaan kolmeen sotilaskomitean kokoukseen Mannerheim erosi komiteasta ehdottaen toimintaan ryhtymistä puheiden sijaan. Tammikuun 15. päivänä nämä vuodesta 1914 alkaen komiteassa toimineet vanhat herrat pyysivät Mannerheimin, tämän muutamaan kokoukseen osallistuneen tulokkaan, komitean puheenjohtajaksi ja 16. tammikuuta oli Svinhufvudin kanssa uusi neuvottelu, jonka jälkeen Mannerheim järjesti yksityisiltä 15 miljoonan markan rahoituksen hallituksen joukoille. Esikunnaksi muutettu komitea ja Mannerheim matkustivat 18. tammikuuta Vaasaan aloittamaan järjestyksen palauttamisen maahan, ja kymmenen päivää myöhemmin 28.2.2018 alkoi vapaussota!

Vapaussota

Harvoin on sotapäällikkö ollut niin haastavan tehtävän edessä kuin vapaussodan alussa. Esikunta oli vajaa ja kokematon. Joukot olivat lähes aseettomia ja vielä kokemattomampia, ja vastassa oli hyvin aseistettu Venäjän armeija sekä venäläisten aseistama ja huoltama punakaarti. Saksa ei päästänyt jääkäreitä Suomeen, koska Brest-Litovskin rauhanneuvottelut olivat kesken. Kaiken muun lisäksi valtionhoitaja Svinhufvud kehotti lykkäämään toimintaa.

Onneksi Mannerheim teki oman ratkaisunsa ja johti Etelä-Pohjanmaan suojeluskunnat loistavaan voittoon. Kukistetuilta Pohjanmaalla olleilta venäläisiltä hallituksen joukot saivat tarvittavan aseistuksen. Muutaman etukomennuskuntaan kuuluneen jääkärin ja suojeluskuntien avulla Mannerheim onnistui pidättelemään pohjoiseen pyrkiviä venäläisiä ja punakaarteja 28.1 – 16.3.1918. Tuona aikana Mannerheim voitti suojeluskuntien luottamuksen sekä rakensi toimivan esikunnan värväämällä Ruotsista kokeneita esikuntaupseereita ja nimittämällä huollon johtoon lahjakkaat teollisuusmiehet Rudolf Waldenin ja Gösta Serlachiuksen. Jääkäreistä Mannerheim teki diplomaattisen suostuttelun jälkeen rakenteilla olleen armeijan päällystön. Hän organisoi asevelvollisien kutsunnat ja loi hyökkäyskykyisen armeijan johtaen samaan aikaan puolustussotaa lukumääräisesti ylivoimaista vihollista vastaan.

Aloittaessaan hyökkäystoimet Mannerheim pyrki saartamaan eversti Svetšnikovin johtamat punaiset idästä käsin tehdyllä koukkauksella. Kun vaikeissa talviolosuhteissa edenneet joukot myöhästyivät Oriveden valtauksessa ja punaiset pääsivät karkuun Tampereelle, valtasivat hallituksen joukot Lempäälän ja katkaisivat Tampere-Pori –radan muodostaen Tampereelle suuren motin. Tampere jouduttiin valtaamaan nopeasti, jotta sodan painopiste saatiin siirrettyä Karjalan kannakselle, jossa Pietari-Viipuri –rata toimi punaisten huollon valtasuonena. Toinen tärkeä syy Tampereen valtaukseen oli se, että hallituksen joukot saivat käyttöönsä sinne jääneen rautatiekaluston, jota ilman Karjalan armeijan huolto ei olisi onnistunut.

Tampereen valkoisen väestönosan avuksi piti päästä mahdollisimman nopeasti. Mannerheim otti myös huomioon, että sotatoimet piti saattaa päätökseen ennen kuin saksalaiset saisivat liian suuren jalansijan Suomessa tai maailmanpoliittinen tilanne muuttuisi siten, että Saksan voima vähenisi ja bolševikkien valta kasvaisi.

Mannerheim oli syystäkin kriittinen saksalaisten kutsumisesta osallistumaan Suomen vapauttamiseen. Hänen mielestään vieraiden joukkojen osallistuminen heittäisi varjon tulevien polvien käsityksiin vapaussodasta. Mannerheim olisi mieluummin hakenut tukea Länsivalloilta, koska Saksa oli liittoutunut bolševikkien kanssa ja rajoitti Suomen toimintavapautta Pietarin suunnalla. Lisäksi Suomi joutui suurvaltapolitiikkaan mukaan englantilaisten noustua maihin Murmanskissa. Mannerheimin mielestä ei ollut syytä sitoa meitä liikaa häviävään Saksaan.

Karjalassa hallituksen joukot pyrkivät Mannerheimin ohjeiden mukaisesti saartamaan Ahvolan eteläpuolella olevat punaiset samalla kun Venäjän vastainen raja varmistettiin ja Pietari-Viipuri –rata katkaistiin useasta kohdasta, jolloin punaisten itäarmeija jäi mottiin. Joukkojen kokemattomuus ja viestiyhteyksien puute johtivat täälläkin punaisten livahtamiseen Viipuriin. Kaupungin nopea valtaus oli kuitenkin kunnialla suoritettu vaikea sotatoimi. Mannerheim ideoi myös saksalaisen osasto Brandensteinin Loviisan maihinnousun. Täten eversti Brandensteinin joukot saattoivat etenemällä Orimattilan kautta Lahteen katkaista Länsi-Suomen punaisten paon Venäjälle. Tämä lopetti punaisten harjoittamat ryöstelyt ja tuhopoltot.

Harvoin on näin laajoja menestyksellisiä sotatoimia suoritettu niin puutteellisin varustein ja improvisoiduin joukoin kuin Suomen vapaussodassa.

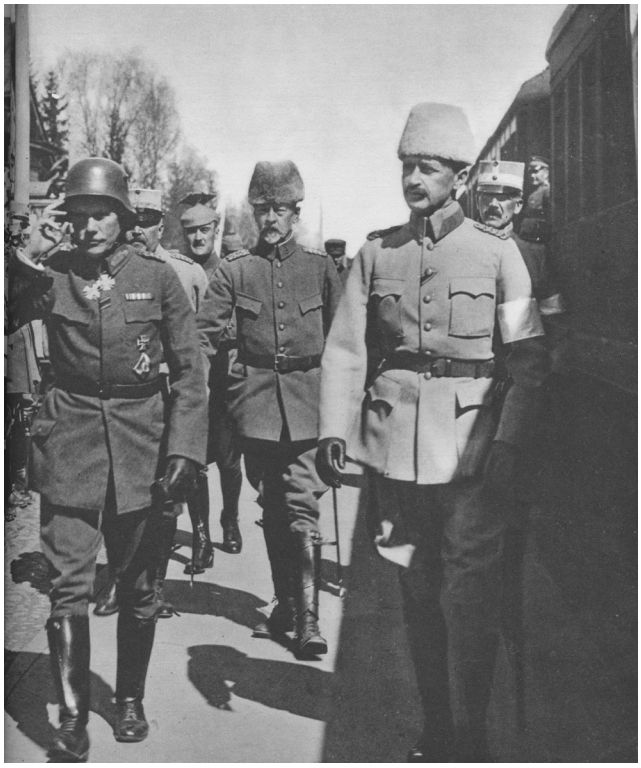

Mannerheim ja saksalaiset apujoukot - Valok. Malmberg et al., Suomen vapaussota kuvissa II osa, s. 295

Valtiomies

Mannerheim erosi ylipäällikön tehtävästä toukokuussa 1918, koska poliitikot tukeutuivat liiallisesti Saksaan. Kaukonäköisesti hän matkusti yksityishenkilönä solmimaan yhteyksiä länsivaltoihin. Kun Saksan tappio alkoi näyttää ilmeiseltä pyysi senaatti Mannerheimia tunnustelemaan Englannin, Ranskan ja USA:n suhtautumista Suomeen. Suomen hallitus pyysi 17.11.1918 Mannerheimia valtionhoitajaksi, koska hän oli ainoa uskottava vaihtoehto johtamaan Suomea. Hän saikin taitavalla diplomatialla sovittua ehdot, joiden perusteella länsivallat olivat valmiit tunnustamaan Suomen itsenäisyyden ja toimittamaan ruoka-apua elintarvikepulasta kärsivään Suomeen.

Valtionhoitaja

Heti valtionhoitajakautensa alussa Mannerheim teki kiertomatkan ympäri Suomea saaden suojeluskunnat jatkamaan toimintaansa. Hänen aloitteestaan säädettiin suojeluskunta-asetus, jolla suojeluskunnista tuli osa Suomen puolustusvoimia. Tämä oli erittäin tärkeää koska Suomen puolustus-

kyky nojasi koko 1920-luvun pääasiassa suojeluskuntiin asevelvollisuusarmeijan koulutuksen kestäessä vuosikymmenen.

Tammikuussa 1919 perustettiin myös kadettikoulu. Puolustuksen vahvistaminen olikin ensiarvoisen tärkeää, koska Saksan hävittyä bolševikit jatkoivat entistä tarmokkaammin hyökkäävää politiikkaansa yrittäen levittää oppinsa koko Eurooppaan. Kun bolševikit olivat edenneet joulukuussa 1918 lähelle Tallinnaa, lähetti Mannerheim suomalaisen vapaaehtoisjoukon virolaisten avuksi. Suomalaisten panos yhdessä Englannin merivoimien avun kanssa pelasti Baltian joutumasta Leninin orjuuteen.

Mannerheim oli jo tuolloin havainnut sosialismin johtavan diktatuuriin ja valtioterroriin, niinpä hän Churchillin ja marsalkka Fock'in kanssa yritti organisoida bolševikit syrjäyttävää sotaretkeä Venäjälle. Koska riittävää voimaa ei ollut saatavissa sotaväsymystä potevasta Länsi-Euroopasta, Mannerheim joutui jättämään hankkeen kesken. Oikeassahan hän kuitenkin oli, sillä maailma olisi säästynyt valtavilta kärsimyksiltä, jos sosialismi olisi pysäytetty heti alkuunsa. Kesällä 1919 eduskunta valitsi ensimmäiseksi tasavallan presidentiksi Ståhlbergin.

Yksityishenkilö

Vaikka Mannerheim syrjäytettiin politiikassa, suomalaiset tarvitsivat häntä edelleen. Hän kehitti kolmea vapaaehtoisjärjestöä ja niiden keskinäistä tehtävänjakoa suurella ymmärryksellä ja taidolla. Ilman näitä järjestöjä Suomi ei olisi selvinnyt tulevien vuosien koettelemuksista.

Mannerheimin lastensuojeluliitto perustettiin 4.10.1920. Järjestön kanslia oli aluksi kaksi vuotta Mannerheimin kotona. Tarkoituksena oli panostaa tuleviin sukupolviin ja siten helpottaa vapaussodan jälkeen vallinnutta hätää. Mannerheimin lastensuojeluliiton toiminta onnistui hyvin ja Mannerheimin johdolla toimintaa laajennettiin ja kehitettiin niin erinomaiseksi, että sota-aikana pystyttiin jopa Itä-Karjalan lasten terveydentilaa merkittävästi parantamaan. Myöhemmin yhteiskunta on alkanut hoitaa MLL:n kehittämiä terveydenhoitotoimia ja silti liitto toimii edelleen vireästi nuorison hyväksi.

Mannerheim valittiin helmikuun lopussa 1922 Suomen Punaisen Ristin keskushallituksen puheenjohtajaksi. Ensimmäiseen kokoukseen mennessään hänellä oli vaikeuksia löytää SPR:n kokoushuone säätytalosta, kunnes selvisi, että kokoukset pidettiin vahtimestarin asunnossa. Puheenjohtajana Mannerheim uudisti täysin SPR:n organisaation. Suunnittelun pohjaksi otettiin kaksi eri haaraa: työ rauhan ja sodan aikana. Mannerheim perusti myös vapaussodan invalidien eläkerahaston, joka myöhemmin liitettiin SPR:n sotavammaishuoltoon.

SPR aloitti vuonna 1922 liikekannallepanosuunnitelmien valmistelun lääkintämateriaalin ja lääkintähenkilökunnan osalta. Työ alkoi aivan nollapisteestä, mutta jo vuoden 1923 aikana varastoja saatiin kerättyä omiin tiloihin, ja Suomen rohdoskauppayhdistyksen ja suurten tavaratalojen kanssa tehtiin sopimukset, joiden perusteella kierrätettiin nopeasti vanhenevaa lääkintämateriaalia.

Kansanterveystyön osalta MLL toimi SPR:n rauhanaikaisena kenttäjärjestönä. Tämä vakiintunut yhteistyö muutettiin joustavasti vastaamaan sodan suuriin haasteisiin. Mannerheim organisoi myös Lotta-Svärd järjestön ja SPR:n yhteistyön hoitohenkilöstön koulutuksessa ja sairaanhoitajareservin muodostamisen. Vuonna 1932 valmistui Helsinkiin SPR:n sairaala, jossa muun toiminnan lisäksi koulutettiin lääkäreitä myös sodanajan tehtäviin. Sairaalan hankkiminen oli vapaaehtoisjärjestölle upea saavutus ja

osoitus Mannerheimin kansansuosiosta - rahankeräys onnistui hänen vetoomuksensa seurauksena.

Kun talvisota alkoi, pystyi SPR saattamaan liikekannalle 10 kenttäsairaalaa, yhden sairaalalaivan, 120 ambulanssia ja 3800 sairaanhoitajaa. Lääkintähuollon liikekannallepano sujui tehokkaasti, olihan siihen Mannerheimin johdolla valmistauduttu vuodesta 1922 lähtien.

Mannerheim ojentaa suojeluskuntalaisille heidän lippunsa - Valok. Lagus et al., Vapautemme vartiossa, s. 152

Suojeluskunta ja Lotta Svärd -järjestö oli se kolmas vapaaehtoisorganisaatio, jota Mannerheim tuki ja oli kehittämässä. Ilman suojeluskuntien vapaaehtoistyötä ja varustehankintoja talvisodan ihme olisi jäänyt saavuttamatta. SPR:n sairaalan ylilääkärin professori Brofeldtin mukaan ilman lääkintälottia sairaanhoito olisi ollut lähes ylivoimaisissa vaikeuksissa. Kiitollisuudella muistamme kaikkia näissä vapaaehtoisjärjestöissä toimineita.

Puolustusneuvoston puheenjohtaja

Vuonna 1931 presidentti Svinhufvud ymmärsi edeltäjiään paremmin, että Suomen puolustuksen kehittäminen tarvitsi Mannerheimia ja nimitti hänet puolustusneuvoston puheenjohtajaksi ja sodanajan ylipäälliköksi. Saman vuoden aikana Mannerheim pyysi määrärahaa Kannaksen linnoittamiseksi, mutta sai vain pienen osan. Mannerheim vieraili 1932 Saksassa Lützenin taistelun vuosipäivänä ja keskusteli samalla saksalaisten kenraalien kanssa maailmanpolitiikasta. Tasavallan presidentille jättämässään muistiossa Mannerheim kertoi Saksan ja Neuvostoliiton kasvavan yhteistyön viittaavan Puolan jakoon johtavaan politiikkaan. Koska Neuvostoliitto katsoi Suomessa vallitsevan saksalaismyönteisyyden olevan kyseisessä tilanteessa uhkatekijä, kehitys voisi johtaa Suomen ja Neuvostoliiton väliseen konfliktiin.

Mannerheim yritti herättää kansassa ja poliitikoissa kriisitietoutta kahdeksan vuoden ajan, mutta jopa Risto Ryti tokaisi vuonna 1932: *”Mitä hyödyttää myöntää puolustuslaitokselle näin suuria summia, kun ei kuitenkaan tule sotaa?”*. Armeijan varustamisen lisäksi Mannerheim yritti vaikuttaa sotatarvikehuoltoon liittyvien laitosten sijoittamiseen turvallisemmille paikoille, mutta poliitikot eivät kuunnelleet. Vuonna 1934 Mannerheim yritti nopeuttaa Kannaksen linnoittamista, mutta hallitus poistikin määrärahan kokonaan.

Kenraali Walden ja Mannerheim olivat neuvotelleet yhteistyösopimuksen Boforsin kanssa tykkitehtaan perustamisesta vuonna 1936. Tarkoitus oli parantaa yhteistyötä Ruotsin kanssa ja saada nopeasti tietotaitoa ja valmistuskapasiteettia Suomeen. Hallitus kuitenkin päätti rakennuttaa oman suomalaisen tehtaan, jolloin valmistuksen aloitus viivästyi ja tykkimäärät jäivät pieniksi.

Vuonna 1938 Mannerheim ehdotti hallinnon kriisiajan sijoituksen suunnittelua, mutta mitään ei tehty asian hyväksi. Mannerheim kuvaakin puolustusneuvostossa työskentelyään paksun köyden kiskomiseksi läpi ohuen putken, joka on täynnä tervaa. Vuosina 1938 ja 1939 puolustusmäärärahoihin saatiin kohtuullisesti lisäystä, mutta liian myöhään. Aseiden hinnat olivat nousseet ja saatavuus vaikeutunut. Panssarivaunutkin hankittiin ilman aseita, eikä Suomella kesällä 1939 ollut ainoatakaan panssarintorjuntatykkiä.

Talvisota

Oli varmasti äärimmäisen vaikeaa ottaa vastuulleen Suomen puolustaminen, etenkin kun Mannerheimin vuosikausien varoittelusta huolimatta sotaan jouduttiin yksin ja heikkouden tilassa. Onneksi Mannerheim oli ylimääräisten kertausharjoitusten varjolla saanut kansakunnan ajoissa valmiiksi ottamaan maahantunkeutujat vastaan. Mannerheimilla oli luontainen kyky herättää luottamusta selviytymiseen joukoissaan, ja hän osasi sijoittaa ja tarvittaessa vaihtaa oikeat miehet oikeille paikoille. Lisäksi niukkoja voimavaroja siirrettiin aina sinne, missä niitä kipeimmin tarvittiin. Mannerheim joutui valtavien sotilaallisten ongelmien lisäksi osallistumaan ratkaisevasti myös ulkopoliittisten kysymysten ratkaisuihin. Koko kansa poliitikkoja myöten tukeutui häneen.

Tilanne kiristyi maaliskuussa 1940 äärimmilleen. Huolimatta loistavista voitoista korpisodankäynnissä alkoi vihollisen valtava ylivoima väistämättä saavuttaa yliotetta Kannaksen rintamalla. Tarvittiin Mannerheimin ainutlaatuista itsehillintää, etteivät päämajan kartoilla näkyvät vihollisen etenemisnuolet, jotka kurottautuivat kuin petolinnun kynnet yli Viipurinlahden ja kohti Haminaa ja Kotkaa, vaikuttaneet hänen malttiinsa. Ymmärtäen ettei apu lännestä olisi riittävää eikä se edes Norjan ja Ruotsin pelokkaan asenteen takia ehtisi ajoissa, Mannerheim suositteli rauhantekoa raskainkin ehdoin. Rintamillamme oli taktisesti välttämättömiä vetäytymisiä lykätty, jotta rauhanneuvottelijoiden asema paranisi. Uhkapeli onnistui ja Stalinin oli sillä erää todettava Suomen olevan liian sitkeä. Todellisuudessa Suomen kestokyky oli katkeamispisteessä. Tilanteen vakavuudesta ja vastuun raskaudesta kertoo presidentti Kallion kohtalo. Hän halvaantui osittain, ja kuoli myöhemmin Helsingin rautatieasemalla lähtiessään kotiin vähän rauhanteon jälkeen.

Välirauha

Suomalaisten vetäydyttyä uusille rajoille ja vuokrattua Hangon, venäläiset jatkoivat uusien vaatimusten esittämistä. Samaan aikaan suoritettiin itärajallamme valmisteluja uutta hyökkäystä varten. Maailmanpoliittinen asemammekin muuttui Saksan vallattua Tanskan ja Norjan. Kun Neuvostoliitto painostuskeinona lopetti kaupankäynnin kanssamme, oli Saksan osuus ulkomaankaupastamme 90 %. Tuontimme Saksasta koostui viljasta, kivihiilestä, bensiinistä, nahoista, tekstiileistä, kumista sekä myöhemmin aseista. Näitä tavaroita emme olisi saaneet mistään muualta.

Olimme sotilaallisesti, poliittisesti ja kauppapoliittisesti täysin saarroksissa. Kun Saksa ilmoitti halustaan muuttaa politiikkaansa Suomea tukevaksi oli selvää, että tarjouksesta ei kannattanut eikä voinut kieltäytyä. Toinen vaihtoehto olisi ollut antautua Neuvostoliitolle, jolloin Saksa ja Neuvostoliitto olisivat taistelleet pohjolan herruudesta Suomen alueella.

Jatkosota

Saksa hyökkäsi Neuvostoliittoon 22.6.1941. Koska Mannerheim suhtautui alusta asti varauksella Saksan kykyyn voittaa Neuvostoliitto, eteneminen pysäytettiin vanhan rajan tuntumaan kauas Pietarista. Juuri Pietarin turvallisuudellahan Venäjä

oli perustellut Suomen politiikkaansa jo yli sata vuotta. Mannerheim ei myöskään halunnut sitoutua liittosuhteeseen Saksan kanssa, koska tulevaisuudessa siitä voisi olla haittaa.

Saksalaiset tarjosivat Lapissa olevia joukkojaan Suomen päämajan alaisuuteen. Mannerheim kieltäytyi, koska siten hän ei puolestaan joutunut Saksan ylijohdon alaisuuteen. Hänen johdonmukaisesti noudattamansa linja pyrki erillissotaan Saksan rinnalla eikä liittolaisuuteen. Saksa painosti Suomea hyökkäämään Pietaria vastaan aina kevääseen 1944 asti, mutta Mannerheim ei suostunut. Sen sijaan vallattiin Itä-Karjala, jotta saatiin paremmin puolustettavat rajat sekä tulevaa puolustustaistelua varten tärkeä viivytysalue.

Saksa painosti Suomea Muurmannin radan katkaisuun ja hyökkäykseen Syväristä etelään. Lisäksi Himmler vaati juutalaisten luovuttamista Saksaan. Mannerheim torjui diplomaattisesti nämä vaatimukset koko jatkosodan ajan. Juutalainen seurakunta järjesti koskettavan kiitostilaisuuden sodan jälkeen Mannerheimille.

Kaukokatseista oli myös Mannerheimin vuoden 1941 lopussa antama kielto vallattujen alueiden nimien muuttamisesta suomenkielisiksi. Mannerheim antoi 6.11.1941 käskyn Vammelsuu–Taipale -puolustuslinjan rakentamisesta. Tällöin siis alkoi varautuminen kesän 1944 suurhyökkäykseen. Vähän myöhemmin aloitettiin Aunuksen ja Maaselän kannasten linnoittaminen. Toukokuun 9. päivänä 1943 Mannerheim palasi toipumislomalta Keski-Euroopasta ja sai tietää hallituksen päättäneen sitoutua kirjallisesti taistelemaan Saksan rinnalla loppuun asti. Onneksi muutama puhelu hallituksen jäsenille ja presidentille sai hankkeen raukeamaan.

Kesäkuun lopussa 1943 Mannerheim esti vastoin ulkoministeriön ja hallituksen kantaa suomalaisia ss-miehiä uusimasta sopimustaan, koska heitä tarvittiin kipeästi Suomen puolustukseen, ja muuttuneessa tilanteessa sidoksia Saksaan oli vähennettävä. Mannerheim antoi 18.11.1943 käskyn VKT-linjan (Viipuri-Kuparsaari-Taipale) ja U-linjan (Pitkäranta-Loimola) rakentamisista. Tämä oli tärkeä määräys, sillä näille linjoille venäläisten suurhyökkäys pysähtyi kesällä 1944. Helmikuussa 1944 panssaridivisioona siirrettiin Viipurin lähelle. Maaliskuussa 1944 ylipäällikkö kiirehti valmistautumista venäläisten suurhyökkäykseen kirjoittamalla rintamakomentajille: *”Muut työt, paitsi puolustusta välittömästi palvelevat, on harkitusti lopetettava ja työvoima käytettävä puolustuksen tehostamiseen.”* Toukokuussa Mannerheim kehotti vielä painokkaammin: *”On vastuuntunnon puutetta, ellei jokainen komentaja käytä vielä olevaa valmistautumisaikaa hyväkseen, vaan jättää hänen johtoonsa uskomani taistelijat vaille parasta mahdollista suojaa”.*

Suurhyökkäyksen alkaessa 9.6.1944 olivat Kannaksen joukot syvässä puolustusryhmityksessä. Neljä divisioonaa oli sijoitettu etulinjaan, kaksi divisioonaa ja prikaati olivat VT-asemassa (Vammelsuu-Taipale) ja panssaridivisioona oli Viipurin pohjoispuolella. Itä-Karjalaan oli sijoitettu juuri ja juuri puolustukseen pystyvät joukot, näin eivät venäläiset pystyneet aloittamaan Syvärin ylittävää hyökkäystään ennen kuin 21.6.1944. IV armeijakunta ilmoitti päämajaan 11.6.1944 uskovansa suurhyökkäyksen olevan käynnissä. Mannerheim reagoi nopeasti siirtämällä joukkoja Itä-Karjalasta Kannakselle ja nimittämällä Kenraali Oeschin Kannaksen joukkojen komentajaksi. Mannerheim ja Ryti päättivät solmia Ribbentrop-sopimuksen saadakseen Saksasta tukea hyökkäyksen torjumiseksi.

Kun loistavasti viivyttäneet ja riittävästi vahvennuksia saaneet joukot pysäyttivät venäläiset VKT-linjalle heinäkuun alkupäivinä, siirsi Mannerheim osan Kannaksen

joukoista Itä-Karjalaan U-linjalle, johon hyökkäys myöskin pysäytettiin 17.7.1944. Kun vielä kenraali Raappana Mannerheimin lähettämien lisäjoukkojen avulla motitti Ilomantsin rintamalla venäläiset divisioonat 30.7. – 9.8.1944, oli Mannerheim organisoinut ainutlaatuisen torjuntavoiton. Yhtään suurta joukko-osastoa ei jäänyt mottiin, siviilit pystyttiin evakuoimaan ja Suomesta tuli ainoa maa, joka 1944-1945 pystyi Euroopassa Neuvostoliittoa vastaan taisteltuaan pysäyttämään puna-armeijan hyökkäyksen.

Presidentti Mannerheim, jalkaväenkenraali Heinrichs ja pääministeri Linkomies - Valok. Manninen et al., Suomi 75 – Itsenäisen Suomen historia 3, s. 146

Presidentti

Mannerheim oli 1.8.1944 ainoa henkilö, joka pystyi luotsaamaan kansakunnan irti sodasta ja säilyttämään Suomen itsenäisyyden. Koska presidentti Rydin henkilökohtaisesti solmima sopimus Saksan kanssa ei sitonut presidentti Mannerheimia, saattoi hän aloittaa rauhanneuvottelut Stalinin kanssa. Ongelmana oli oikean ajankohdan löytäminen: suhteita Saksaan ei voitu katkaista liian aikaisin sen ollessa vahva eikä niin myöhään, että Neuvostoliitto ei hyötyisi rauhanteosta Suomen kanssa. Jälleen kerran Mannerheim onnistui ulkopoliittisessa tasapainoilussa täydellisesti. Mannerheimin auktoriteettia tarvittiin, kun aseet piti kääntää aseveljeä vastaan Lapin sodassa. Sotatoimien päätyttyä jatkui alituinen tasapainoilu venäläisten vaatimusten ja Suomen etujen välillä. Tässä auttoi sodan aikana solmittu yhteistyö USA:n kanssa, sillä amerikkalaiset olivat luvanneet painostaa Stalinia kunnioittamaan Suomen itsenäisyyttä.

Tässä vaiheessa Mannerheim oli jäänyt yksin politiikan kentälle. Hänen ystävänsä olivat kuolleet ja luottomiehet olivat menettäneet asemansa joko sotasyyllisyysoikeudenkäyntien tai asekätkennän takia. Lisäksi vasemmisto oli voittanut valtiolliset vaalit. Mannerheimin nimitettyä Paasikiven pääministeriksi oli aika harkita vetäytymistä maan johdosta. Mannerheim erosi presidentin virasta 8.3.1946.

Eläkeläinen

79-vuotiaana eläkeläisenäkään Mannerheim ei ollut toimettomana, vaan kirjoitti muistelmansa. Suosittelen kaikille suomalaisille tämän erinomaisen kirjan lukemista ja ihmettelen, ettei se kuulu lukion pakolliseen oppimäärään.

Lopuksi

Viettäessämme Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlia on tärkeää muistaa, että Suomi ei itsenäistynyt pelkästään julistuksen ansiosta vaan tarvittiin voittoisa vapaussota sen vahvistamiseksi. Onneksi Mannerheim osasi aikanaan ennustaa maailman tapahtumia ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, joiden avulla selvisimme ylitsepääsemättömän tuntuisista vaikeuksista.

Tehkäämme kunniaa ylivoimaisesti suurimmalle suomalaiselle!

Jyrki Uutela

SUOMI HERÄÄ – FINLAND VAKNAR

Finlandian alkuperäisversio, *Suomi herää*, esitettiin ensi kertaa 4.11.1899 Svenska Teaternissa Sanomalehdistön päivillä. Säveltäjä Jean Sibelius johti itse Helsingin filharmonisen seuran orkesteria tässä ensiesityksessä. Nämä Sanomalehdistön päivät järjestettiin helmikuun manifestin jälkeen, jolloin Venäjän keisari Nikolai II oli kaventanut Suomen autonomiaa merkittävästi. Tällä tapahtumalla Suomen kulttuuriväki halusi osoittaa tukea sananvapaudelle, vaikka tilaisuuden virallinen tarkoitus oli varojen kerääminen toimittajien eläkerahastoon.

Kaksikielisten isänmaallisten iltamien kohokohtana esitettiin Eino Leinon ja Jalmari Finnen tekstittämät kuusi kuvaelmaa Suomen historiasta: Väinämöisen laulu, Suomalaiset kastetaan, Juhanaherttua Turun linnassa, Suomalaiset 30-vuotisessa sodassa, Isoviha ja Suomi herää. Sibelius sävelsi kuvaelmien musiikkiosuudet. Erityisesti Isovihaa esittelevä kuvaelma oli uhmakas. Siinä Suomi-äiti istui lumikinoksessa palelevien lastensa kanssa Pakkasen, Nälän ja Kuoleman uhatessa heitä. Sibelius sävelsi musiikkiinsa tummia sävyjä, jotka jatkuvat Finlandian alkutahdeissa.

Tuohon päivään palattiin Helsinki Sinfoniettan johdattelemana dramatisoidussa juhlakonsertissa 21.3.2017 Svenska Teaternissa. Kapellimestari Erkki Lasonpalo sai kunnian esittää itse Jean Sibeliusta. Historiaa elävöitti myös 150-vuotisjuhliaan viettävän Svenska Teaternin näyttelijäkunta: konsertin juonsi Sophia Heikkilä Aino Sibeliuksen roolissa ja omia puheenvuorojaan parvekkeilta ja yleisön joukosta käyttivät muut näyttelijät esittäen mm. Tekla Hultinia, Eino Leinoa, Jalmari Finneä, Eugen Schaumania ja Heikki Klemettiä.

Muistomatka kansallisen heräämisemme kulta-aikaan oli toteutettu kekseliäästi, siitä kiitos tämän isänmaallisen tilaisuuden järjestäjille. Konsertin lopussa saimme yleisön joukossa yhtyä *Finlandia-hymniin* – seisten, totta kai. Hieno päätös hienolle konsertille!

Nina Schleifer

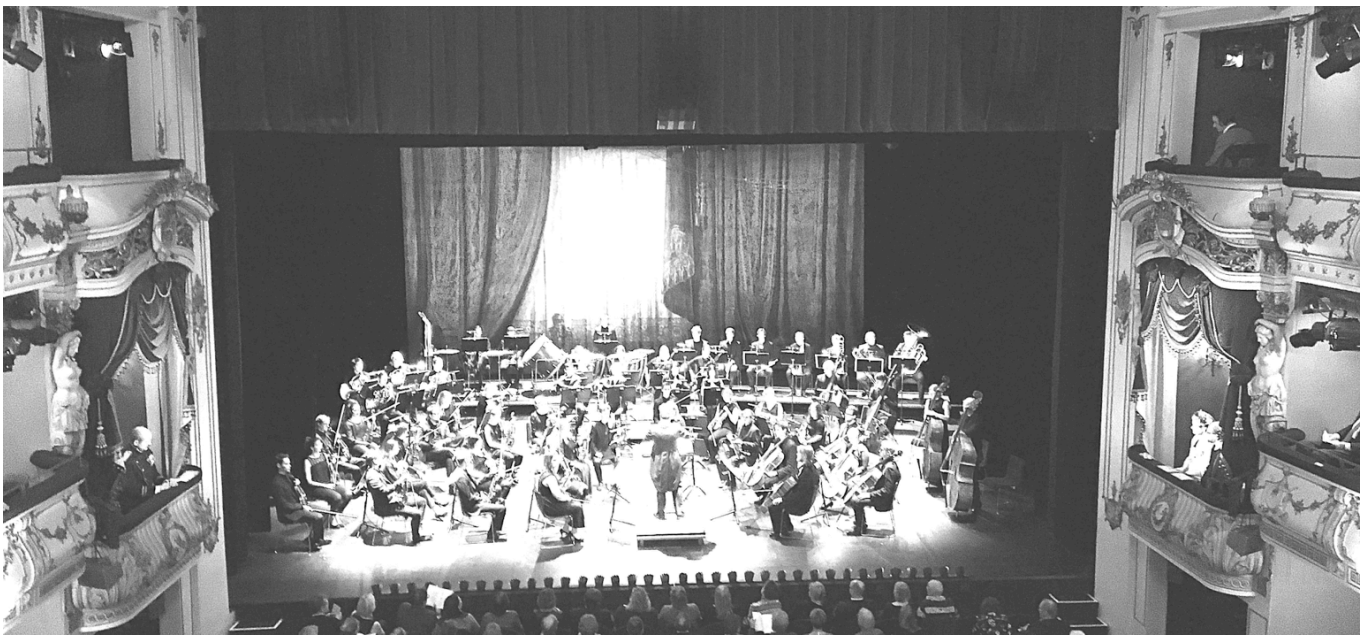

Helsinki Sinfonietta johtajanaan Erkki Lasonpalo Svenska Teaternissa 21.3.2017 – valok. NS

SATA VUOTTA P.E. SVINHUFVUDIN PALUUSTA SIPERIAAN KARKOTUKSESTA

Suomen itsenäistymisen juhlavuoden merkeissä P.E. Svinhufvudin muistosäätiö järjesti 28. maaliskuuta 2017 höyryjunamatkan Lappeenrannasta Luumäen kautta Helsinkiin. Matkalla muisteltiin sadan vuoden takaista riemukasta junamatkaa Siperiasta. Mukana olivat tietenkin itse asessori Pehr Evind Svinhufvud (Heikki Svinhufvud, pojanpoika) ja Ellen-puoliso. Matkassa oli kolme junanvaunua täynnä asianmukaisesti pukeutunutta juhlaväkeä. Herroilla oli yliopiston ja ylioppilaiden tunnuksia, frakkia, silkkihattua, knallia, kävelykeppiä, aikakauden paidan kauluksia ja solmioita sekä perittyjä, hopeasta valmistettuja mansetteja paidan hihassa. Naisilla oli sopivan pitkät ja lämpimät hameet ja päällysvaatteet sekä lisäksi aikakauden koruja. Daamien käyttämät päähineet saattoivat olla sulin ja harsoin varustettuja. Vaunut oli sisustettu takavuosien tyyliin. Ja tietenkin junaa veti aito höyryveturi eli Ukko-Pekka. Pitkän matkan vuoksi matkan varrella jouduttiin tenderiin lisäämään vettä.

Asessori Svinhufvud rouvineen Vapaussodan Helsingin Seudun Perinneyhdistyksen seurassa – Valok. Heikki Hult

Tarkkaan aikataulun mukaan Lappeenrannasta lähtenyt juna pysähtyi Luumäen asemalla, jonne oli kokoontunut sankka joukko yleisöä. Asemapihalla on nykyisin komea Wäinö Aaltosen veistämä Oikeustaistelun muistomerkki, jossa on kohokuviona Svinhufvudin profiili ja sanat *Laissa maan voima*. Nyt paikalla pidettiin seremonia – kuten sata vuotta sitten: puheita ja koululaisten laulua – ja laskettiin Muistosäätiön ja Svinhufvud af Qvalstad-suvun seppele. Tilaisuuden päätteeksi lauletttiin yhteisesti *Maamme laul*u. Nuoret heiluttivat suomenlippuja, osalla se oli punainen leijonalippu. Sellainen liehui myös Luumäen ratapihan salossa.

Matka jatkui ja matkalaiset vastasivat radan vierustoille kerääntyneiden ihmisten iloisiin vilkutuksiin. Matkan aikana esiintyivät ”aikalaiset”: Aktivisti Kaarlo Koskimies (Jyrki Vesikansa), Jääkäri Sam Sihvo (Sami Sihvo), Tuomari Väinö Tanner (Lasse Lehtinen). Ellenin kakkua emme vielä sata vuotta sitten tunteneet. Perimätiedon mukaan rouva Svinhufvud oli makean perään. Hän oli mieltynyt konditoria Stellan tiettyyn leivonnaiseen ja osti usein sitä. Sen vuoksi leipomo tiedusteli, saisiko sen nimetä hänen mukaansa. Näin sai perinteikäs leivonnainen nimensä.

Junamatkan päätteeksi saavuttiin Helsingin rautatieasemalle, jossa kuultiin virkamiesten puheita ja Akademiska Sångföreningenin esityksiä, samoja kuin aikanaan. Myös asessori itse käytti puheenvuoron. Vastaanottotilaisuuden päätteeksi juhlaväki seurasi kulkueena Svinhufvudeja Keisarin odotussaliin, jossa laulettiin kerran vielä Maamme laulu ja kuultiin P.E Svinhufvudin ja Ellen Svinhufvudin lyhyet kiitospuheet. Matka oli päättynyt. Kiitokset kuuluvat monille, mutta osoitan ne Svinhufvudin muistosäätiön hallituksen puheenjohtajalle Jyrki Vesikansalle!

Haluan myös muistuttaa mieliin sadan vuoden takaiset olot oheisella historiakatsauksella, johon on täydennetty tietoa tohtori Martti Häikiön juuri ilmestyneestä kirjasta *Suomen Leijona*. Kirjoitin tätä ajatellen myös nykyistä nuorisoa, jolle eivät tänä päivänä välttämättä isänmaan itsenäisyyteen johtaneet tapahtumat ole selvinneet.

Liisa Viranko

Suomessa elettiin 1900-luvun alkupuolella poliittisesti epävakaissa oloissa. Keisari Nikolai II:n hallitessa alkaneet sortokaudet levittivät maahan laittomuuden ja väkivallan aallon. Toimien tarkoituksena oli Suomen itsenäisyyden hävittäminen.

P.E Svinhufvud oli suorittanut sekä filosofin kandidaatin että molempien oikeuksien kandidaatin tutkinnot ja hänelle oli myönnetty varatuomarin arvonimi. Hänen virkamiesuraansa leimasi tinkimätön lainkuuliaisuus. Vuonna 1908 Svinhufvudit muuttivat Kotkaniemeen Luumäelle, jossa asessori Svinhufvud toimi Lappeen tuomiokunnan tuomarina.

Vuoden 1914 aikana venäläisten ote maan hallinnosta kiristyi. Svinhufvud ei hyväksynyt venäläisen Nikolai Kasanskin nimittämistä prokuraattoriksi, koska *”se ilmeisesti oli tapahtunut lain voimaa kaipaavan venäläisen n.s. yhdenvertaisuuslain nojalla, joten ei häntä voida pitää laillisena prokuraattorina Suomessa.*” Tapahtumien seurauksena kenraalikuvernööri Seyn päätti 13.11.1914 erottaa Svinhufvudin virastaan. Erottamisestaan huolimatta Svinhufvud meni istumaan Luumäen käräjiä, vaikka tiesi nyt odottaa pidätystä. Ennen istuntoa hän kysyi lautamiehiltä, halusivatko he istua käräjät hänen johdollaan. Kaikki vastasivat ”tahdon”. 25.11.2014 aloitettiin kaikessa rauhassa iltaistunto kun yht’äkkiä poliisit tulivat biilillä vangitsemaan tuomarin. Svinhufvud otti turkkinsa ja valmiiksi pakatun matkalaukkunsa ja astui 13-paikkaiseen Benz-avoautoon. Auto ajoi Kotkaniemen ohi, jonka tienhaaraan Ellen Svinhufvud oli tullut katsomaan, miten hänen miestään vietiin Viipurin lääninvankilaan, mutta pimeässä autot ajoivat ohi…

Kun karkotusmääräyksen toimeenpano viipyi, Svinhufvud istui vankilassa. Jopa Mary-tyttären ja Olof Alftanin häät ehdittiin pitää vankilan kansliahuoneessa. Seuraavana aamuna Svinhufvud kuitenkin vietiin pikajunaan, josta oli varattu kokonainen vaunu seurueen käyttöön. Ikkunoiden eteen vedettiin verhot. Pietarissa kuljetettava vietiin kuvernöörin virastoon, jonne poliisit toivat hänelle voileipiä ja maitoa. Illalla hänet vietiin yksinäiseen koppiin, missä koko yön paloi kaasuliekki. Kopin luukusta tarjoiltiin puuroa ja teetä. Seuraavana päivänä Svinhufvud sai kävellä muiden vankien kanssa ulkona. Samaan aikaan varatuomari Antti Hackzell yritti saada Svinhufvudille luvan matkustaa tavallisessa matkustajajunassa. Vaihtoehtona oli yleinen vankikuljetus alttiina taudeille. Matkustaminen järjestyikin siten, että liput voitiin ostaa ensimmäiseen luokkaan. Kuuden hengen seurueeseen kuului mm. rouva Ellen Svinhufvud, insinööri Majewski ja poliisiupseeri Felsengart. Matkalla tuli talvi vastaan. Kun ajettiin Ob-joen yli, verhot vedettiin taas ikkunoiden eteen ja attentaattien pelossa matkustajat siirrettiin seisomaan keskelle vaunua.

Kuuden päivän matkustamisen jälkeen saavuttiin Tomskiin. Perillä selvisi, että kuvernööri Dudinski oli päättänyt karkotuspaikaksi läänin pohjoisimman kylän Tymskojen, jonne oli vielä matkaa yli 600 kilometriä. Täällä Svinhufvud ei ollut vanki vaan karkotettu. Perhe sai vuokrata asunnon. Yritettiin rakentaa joulua. Insinööri Majewski lähti takaisin autettuaan käytännön asioiden järjestelyissä. Venäjän kieltä huonosti taitavat Svinhufvudit jäivät kahden – oli heidän hopeahääpäivänsä. Yksinkertaiset asiat alkoivat luistaa. Tutustuttiin kylän muihin asukkaisiin, joita oli reilut 200. Svinhufvudit kutsuttiin ”kemuihin”, joissa oli kylän koko hienosto. Vastavierailuille kutsuttiin pappi, lukkari, kansakoulunopettaja, kauppiaita ja karkotettujen vartijat. Kansakoulunopettajan avustuksella opiskeltiin venäjää. Posti toi kerran viikossa kahden viikon vanhat sanomalehdet. Käytiin laajaa kirjeenvaihtoa. Vaikkakin kirjeitä sensuroitiin, hyvin pysyttiin perillä Suomen ja muun maailman tapahtumista.

Maaliskuussa Svinhufvud siirrettiin yllättäen Kolyvaniin, koska sisäministeriö *”oli todennut ilmanalan vaaralliseksi terveydelleni.”* Toukokuussa Ellen-rouva matkusti Suomeen saadakseen lisätuloja pitämällä täysihoitolaa Kotkaniemessä. *”Lepokotipuuhan onnistumisesta riippuu sangen suuresti tuleva taloutemme.”*

P.E.Svinhufvud arveli viettävänsä viitisen vuotta Siperiassa. *”Se oli lepoa ilman edesvastuuta. Ei ollut oikeastaan muuta surua, kuin että sota kävi hitaasti ja että venäläiset eivät saaneet tarpeeksi selkäänsä”.* Svinhufvud oli opiskellut botaniikkaa. Nyt oli runsaasti aikaa tutustua Siperian luontoon. Päiviin kuuluivat säännölliset kävelyretket. Iltojen hämärtyessä pidettiin lukupiiriä karkotetun virolaisen pastori Hörschelmannin pariskunnan kanssa. Svinhufvud oli myös aloittanut metsästyksen poliisimestarin annettua siihen luvan. *”Ampukaa vain, sehän on teidän ainoa huvinne täällä.”* Tammikuussa 1916 Kolyvanissa vieraili jääkärivärvärien lähettämänä Martti Eklund kertomassa jääkäri-liikkeestä. *”Se ilahdutti minua suuresti, että täällä kotona oltiin toiminnassa eikä istuttu kädet ristissä”.*

Juuri 55 vuotta täyttänyt Svinhufvud alkoi olla allapäin. Hän kirjoitti elävänsä *”pikku hiljaa” jäniksiä metsästellen - ”Tukahduttava ajanhenki”.* Ellen-rouva oli matkustanut miehensä luokse helmikuussa 1917. Molemmat puolisot sairastuivat ankaraan influenssaa. Eräänä maaliskuun päivänä kuului huuto: Revolutsija! *”Niin pian kuin tämä tieto tuli, menin heti poliisikamariin ja sanoin: Hyvät herrat, se, joka minut tänne lähetti, on vangittu. Nyt minä lähden takaisin kotiin!”* Seuraavana päivänä Svinhufvudille ilmoitettiin virallisesti, että hänet toimitetaan kotiin valtion kyydillä. Sitä ei jääty odottamaan. Tavarat myytiin ja lahjoitettiin nopeasti. Svinhufvudit nousivat rekeen ja ajoivat Novonikolajevskiin. Siellä oli riemu ylimmillään kun juhlittiin vallankumousta. Svinhufvud kirjoitti muistokirjaan: *”Jokainen kansa on oman onnensa seppä!”*

Svinhufvudit saapuivat Pietariin illalla 26.3.1917. Kukaan ei tiennyt olla vastassa eikä löytynyt vapaata hotellihuonetta. Lopulta rautatievirkamies majoitti parin kotiinsa. Seuraavana päivänä Svinhufvud tapasi Antti Hackzellin, jolta hän sai selostuksen Suomen aseman muutoksesta. Illalla Pietarin suomalaiset järjestivät Grand-hotellissa juhlan, johon osallistui noin 200 henkeä. Aamulla 28.3. matka vihdoin alkoi kohti Suomea. Karkotuksesta palaava saatettiin junaan tuolissa kantaen. Eläköön-huudot kaikuivat. Yleisö lauloi *Jos sydän sulla puhdas on* ja *Maamme laulun*. Puheiden jälkeen yleisö lauloi vielä *Savolaisten laulun* ja *Karjalaisten laulun*. Asemille ja radanvarsille oli kerääntynyt sankoin joukoin ihmisiä toivottamaan Svinhufvudit tervetulleiksi kotiin. Terijoella tuhatpäinen yleisö viritti *Suomen laulun*. Viipurissa lausuttiin tervetulleeksi *”Pekka Svinhufvud, Suomen ensimmäinen mies. Hänen ihanteenaan on ollut oikeuksiemme puolustaminen.”* Vielä samana iltana Svinhufvudit pääsivät jatkamaan matkaa ylimääräisellä junalla Luumäelle, ja kotona käväistyään yöjunalla Helsinkiin. Helsingin rautatieasemalle oli saapunut suuri joukko kansalaisia. Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Alfred Norrmén, yliopiston rehtori Waldemar Ruin ja ylioppilaskunnan puheenjohtaja Yrjö Kajava lausuivat tervehdyksensä. Laulua ja eläköön-huutoja. Svinhufvudit kuljetettiin Kämppiin eri osakuntien ylioppilaiden vetämissä vaunuissa. Edeltä kulkivat Ylioppilaskunnan laulajat ja Akademiska Sångföreningen lippuineen ja perässä osakunnat. Kansalaisjuhla pidettiin seuraavana lauantaina Pörssitalon juhlasalissa 500 vieraan osallistuessa. Paluujuhlan sanoma oli Suomen kansan oikeuksien puolustaminen sen lakeja tinkimättömästi noudattaen.

VHSPY RY:N TOIMINTA-KERTOMUS VUODELTA 2016

1. Jäsenistö

Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry:n jäsenmäärä oli vuoden alussa 202. Jäsenistä vuoden aikana kuoli 4, erosi 3 ja uusia jäseniä liittyi 10. Suoritetun tarkistuksen yhteydessä jäsenluettelosta poistettiin 19 henkilöä maksamattomien jäsenmaksujen takia. Jäsenmäärä oli vuoden päättyessä 186.

Uolevi Langinmaa on yhdistyksen kunniapuheenjohtaja, ja kunniajäseniä ovat Raita Arvola, Ohto Manninen sekä Paul Voss.

2. Yhdistyksen hallinto ja työryhmät

Hallituksen kokoonpano

- puheenjohtaja Jyrki Uutela
- varapuheenjohtaja Juhani Virtanen
- sihteeri Juhani Pulkkinen
- hallituksen jäsen Anton Eskola
- hallituksen jäsen Ville-Veikko Kirvesmies
- hallituksen jäsen Sirkka Valkjärvi
- hallituksen jäsen Liisa Viranko

Kunniapuheenjohtaja Uolevi Langinmaa ja varainhoitaja Nina Schleifer osallistuivat asiantuntijoina hallituksen kokouksiin puheoikeuksin.

Hallitus kokoontui 6 kertaa.

Toiminnantarkastajat

- Terttu Aho, varsinainen toiminnantarkastaja
- Kaarina Lindberg, varsinainen toiminnantarkastaja
- Einari Aakenus, varalla
- Eeva Lampén, varalla

Yhdistyksen edustaja Vapaussodan Perinneliiton hallituksessa

- Juhani Virtanen

Vapaussodan 100-vuotismuistojuhlan valmistelutyöryhmät

Jyrki Uutela, päätoimikunta ja ohjelmatyöryhmä
Nina Schleifer, päätoimikunta ja ohjelmatyöryhmä
Ilmari Ojala, päätoimikunta
Liisa Viranko, ohjelmatyöryhmä
Matti Orlamo, ohjelmatyöryhmä
Heikki Hult, ohjelmatyöryhmä
Ville-Veikko Kirvesmies, ohjelmatyöryhmä
Anton Eskola, ohjelmatyöryhmä

Sääntömääräiset vuosikokoukset

Yhdistyksen kevätkokous pidettiin Väestönsuojelumuseossa 15.3. ja syyskokous samassa paikassa 25.10. Kevätkokouksen yhteydessä jäsenemme Margaretha Berghell kertoi kokemuksistaan lottana jatkosodan aikana ja syyskokouksen jälkeen katsoimme museon kokoelmiin kuuluvan dokumenttielokuvan talvisodasta Helsingissä. Yhdistyksen sääntöihin tehtiin muutoksia. Uudet säännöt hyväksyttiin kevätkokouksessa.

3. Talous

Jäsenmaksut olivat yhdistyksen pääasiallinen tulolähde. Jäsenmaksun suuruus oli 30 euroa ja niiden kertymä oli yhteensä 3.934 euroa. Osinko- ja korkotuottoja yhdistys sai 1.016,30 euroa ja lahjoituksia 96 euroa. Suurimman kuluerän muodosti yhdistyksen oma lehti, jonka painatukseen ja postitukseen käytettiin 2.682,09 euroa. Taseen loppusumma oli tilikauden päättyessä 15.549,05 euroa ja tilikauden tappio 544,99 euroa.

4. Tiedottaminen

Yhdistyksen jäsenlehti Vapaussodan Perintö jatkoi ilmestymistään neljänä numerona. Lehden numeroista 1 ja 3 vastasivat Uolevi Langinmaa ja Ilmari Ojala, numeroiden 2 ja 4 toimittajat olivat Nina Schleifer ja Jyrki Uutela.

Yhdistyksen internet-sivuilla on julkaistu jäsenlehtien sisältö. Nähtävänä on myös yhdistyksen ajantasainen tapahtumakalenteri, tiedotteita sekä *Täsmätietoa vapaussodasta* -kooste. Sivuja ylläpitää Nina Schleifer ja niiden osoite on http://www.vapaussodanperintö.fi.

5. Kunnianosoitukset

Tammisunnuntai 28.1.
Vanhankirkon puistossa Anton Eskola, Kaarina Lindberg ja Juhani Pulkkinen laskivat seppeleen vapaussodan sankarien muistomerkille. Paikalla olivat lippuvartiossa Juhani Virtanen ja Kalevi Klefström.

Viron itsenäisyyspäivä 24.2.
Anton Eskola, Jyrki Uutela ja Sirkka Valkjärvi laskivat seppeleen Viron vapaussodassa kaatuneiden suomalaisten hautamuistomerkillä.

Talvisodan päättymisen muistopäivä 13.3.
Yhdistyksen lippu oli Jyrki Uutelan käsissä Marskin patsaalla veteraanien lippulinnassa.

Helsingin vapautuksen vuosipäivä 12.4.
Vanhankirkon puistossa Erkki Pekki laski yhdistyksen puolesta seppeleen Vapaussodan muistomerkille. Lippuvartiossa olivat Jyrki Uutela ja Juhani Virtanen.

Vapaussodan päättymisen muistopäivä 16.5.
Kaarina Lindberg, Nina Schleifer, Jyrki Uutela ja Sirkka Valkjärvi, suorittivat kunnianosoituksen Hietaniemessä vapaussoturien hauta-alueella ja Saksanniemen uhrien hautamuistomerkillä. Vanhankirkon puistossa Ville-Veikko Kirvesmies laski yhdistyksen puolesta seppeleen Vapaussodan muistomerkille ja saksalaisten muistomerkille. Lippuvartiossa olivat Kalevi Höysniemi ja Pekka Jokela.

Schwester Ruth Munckin muistotilaisuus 3.8.Hausjärvellä
Jyrki Uutela kantoi yhdistyksen lippua muistomerkille johdetussa kulkueessa. Raili Louhisola ja Liisa Viranko laskivat yhdistyksemme puolesta kukat hautamuistomerkille.

Saksanniemen kahakan muistotilaisuus 17.11.
Tauno Kuronen ja Raili Louhisola laskivat kukkalaitteen Saksanniemen kahakassa kaatuneitten muistokivelle. Porvoon kirkolla vapaussodan sankarivainajien muistomerkille laskivat kukkalaitteen Auni-Leila Eulenberger ja Juhani Pulkkinen.

Talvisodan alkamisen muistopäivä 30.11.
Jyrki Uutela kantoi yhdistyksen lippua Marskin patsaalla veteraanien lippulinnassa.

Itsenäisyyspäivänä 6.12.
Sytytettiin kynttilät Hietaniemessä vapaussodan sankarihauta-alueelle ja Saksanniemen uhrien hautamuistomerkille. Vanhankirkon puistossa Vapaussodan sankarien muistomerkille laskivat seppeleen Anton Eskola ja Sirkka Valkjärvi. Lippuvartiossa yhdistystä edusti Juhani Pulkkinen.

6. Toiminnalliset tapahtumat

Tilaisuudet ja retket

Tammisunnuntain juhla
28.1. järjestetyn juhlan 36 osanottajaa täyttivät Ravintola Ostrobotnian Chydeniussalin. Tilaisuus alkoi Lea Uomalan ja Pekka Jokelan kantaessa liput sisään ja Kaaderilaulajien kvartetin kajauttaessa Jääkärimarssin. Jyrki Uutela toivotti osanottajat tervetulleeksi. Paul Voss lausui muistosanat edellisen vuoden aikana edesmenneille yhdistyksemme jäsenille. Juhlapuheen piti suurlähettiläs majuri Pekka Kujasalo aiheena värikäs isänmaan palvelija Evert Gustaf Waldemar Becker eli Becker Bey. Illan aikana kuultiin Kaaderilaulajien kvartetin musiikkiesityksiä.

Vapaussodan päättymispäivän tilaisuus
16.5. kunnianosoituksen jälkeen 25 yhdistyksen jäsentä noudatti Liisa Virangon kutsua saapua hänen kotiinsa kohottamaan maljan itsenäiselle isänmaalle. Maljan lisäksi tarjolla oli monenlaista suuhunpantavaa.

Vapaussodan Perinneliiton kesäpäivät
21.-22.5. vietettiin Vapaussodan Perinneliiton kesäpäiviä Raaseporissa, Dragsvikin varuskunnan tiloissa. Liittokokouksessa yhdistyksen virallisina edustajina toimivat Juhani Pulkkinen, Jyrki Uutela ja Juhani Virtanen. Veljesillalliselle osallistui 14 yhdistyksemme jäsentä. Ohjelmaan kuului tutustuminen Syndalenin sotasatamaan ja seuraavana päivänä Raaseporin vanhaan kaupunkiin. Pääjuhla järjestettiin Tammisaaren Seminaarikoulussa.

Retki Ruth Munckin muistotilaisuuteen
2.8. Ruth Munckin muistotilaisuuteen Hausjärvellä osallistui 11 yhdistyksemme jäsentä. Veljesapu-Perinneyhdistys ry. tarjosi osallistujille lounaan ravintola Pihvipaikassa.

Syysretki Salon Itsenäisyyden museoon
13.9. tehtiin syysretki Saloon, missä tutustumiskohteena oli Itsenäisyyden museo. Salon seurahuoneella Akateemisen Karjala-Seuran perinneyhdistys ry:n puheenjohtaja Tapani Havia kertoi museohankkeesta ja sen tiloista. Lounas nautittiin Seurahuoneella ja sen jälkeen siirryttiin kaupungintalolle, missä saatiin kuulla kaupungin johdon assistentti Tuula Ljufströmin tietoisku Salon kaupungista. Tämän jälkeen tehtiin museokierros. Vapaussotien Salon perinneyhdistys ry:n puheenjohtaja Matti Rajasaari kertoi seikkaperäisesti vapaussodan vaiheista paikkakunnalla ja sen lähiympäristössä. Retkelle osallistui 25 jäsentä.

Yhdistyksen 25-vuotisjuhla
3.11. juhlittiin yhdistyksemme 25-vuotistaivalta Svenska Klubbenin peilisalissa. Tilaisuus alkoi Jääkärimarssilla, jonka musiikkineuvos Seppo Hovi esitti pianolla. Puheenjohtaja Jyrki Uutela toivotti vieraan tervetulleeksi ja kehotti nostamaan maljan juhlivan yhdistyksen kunniaksi. Kunniapuheenjohtaja Uolevi Langinmaa loi katsauksen yhdistyksen historiaan. Illallisen jälkeen Vapaussodan perinneliiton kunniapuheenjohtaja Timo Siukosaari tervehti juhlivaa yhdistystä ja suoritti ansioituneiden henkilöiden palkitsemiset. Sininen Risti luovutettiin Margaretha Berghellille, Seppo Hoville ja Lasse Lehtiselle. Koska Heikki Hongisto ei ollut tilaisuudessa läsnä, hänelle myönnetty Sininen Risti luovutettiin hänelle myöhemmin. Lasse Lehtinen esitti kiitokset kunniamerkkien saajien puolesta. Tilaisuuden päätteeksi laulettiin yhdessä tuttuja sota-ajan lauluja musiikkineuvos Seppo Hovin juontaessa tilaisuuden karismaattisella otteella. Juhlaan osallistui 51 osanottajaa.

Retki Saksanniemen kahakan muistotilaisuuteen
17.11. järjestetylle Saksanniemen retkelle osallistui bussilastillinen, eli 21 yhdistyksen jäsentä. Muistotilaisuudessa käytettiin virallisten puheiden lisäksi useita puheenvuoroja järjestyslipustosta ja ensi vuonna Saksanniemen kahakan 100-vuotisjuhlan järjestämisestä. Porvoon reserviupseerikerhon puheenjohtaja Erkki Naumasen esityksestä perustettiin yhteistyöelin valmistelemaan tulevaa 100-vuotisjuhlaa - yhdistyksemme edustajana toimii Ilmari Ojala. Lounas syötiin ravintola Zum Beispielissä.

Lounasluennot Ostrobotniassa

- 9.2. lounaalla kotiseutuneuvos Seppo Willgren kertoi 26 henkilölle merikapteeni Bertel Förbomista ja jääkäreistä
- 12.4. lounaalla sotatieteiden tohtori everstiluutnantti Vesa Valtonen esitelmöi 31 henkilölle jääkäripioneerien hyökkäystaistelusta Schmardenissa 25.7.1916
- 11.10. lounaalla tietokirjailija Antero Uiton esitelmää suomensyöjä Otto Wille Kuusisesta oli kuuntelemassa 29 henkilöä
- 13.12. joululounaalla kuultiin everstiluutnantti director cantus Matti Orlamon kertomus Viipurista vapaussodassa muutamien viipurilaisten henkilöiden muistikuvien pohjalta. Jouluaterian ohella joulutunnelmaan virittyi 30 yhdistyksemme jäsentä Orlamon johdatuksella laulettujen joululaulujen myötä.

7. Huomionosoitukset

Yhdistyksen jäseniä on muistettu onnittelukortilla heidän merkkipäivänään ja joulukortti on lähetetty yhdistyksen kaikille veteraaneille sekä yhteistyökumppaneille. Poisnukkuneiden jäsenten omaisille on lähetetty suruadressi aina kun tieto on saatu ajoissa.

Sininen Risti myönnettiin seuraaville yhdistyksen jäsenille: Heikki Hongisto ja Margaretha Berghell.

Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry:n hallitus

Puheenjohtaja Jyrki Uutela

puh. 040 500 4906
s-posti: vapaussota.helsinki@gmail.com

Varapuheenjohtaja Juhani Virtanen

s-posti: juhani.virtanen@pp9.inet.fi

Sihteeri Juhani Pulkkinen

s-posti: pjpulkkinen@outlook.com

Jäsen Terttu Aho

s-posti: terttu.aho@pp1.inet.fi

Jäsen Anton Eskola

s-posti: anton.eskola@alumni.helsinki.fi

Jäsen Auni-Leila Eulenberger

s-posti: auni-leila.eulenberger@kolumbus.fi

Jäsen Ville-Veikko Kirvesmies

s-posti: kirvesmies.schmarden27@gmail.com

Jäsen Sirkka Valkiärvi

s-posti: sirkka.valkjarvi@gmail.com

***

Lisäksi hallituksen kokouksessa puheoikeutta voivat käyttää

Kunniapuheenjohtaja Uolevi Langinmaa

s-posti: ubu@elisanet.fi

Varainhoitaja Nina Schleifer

s-posti: vapaussota.helsinki@gmail.com

Varainhoitaja tiedottaa

Yhdistyksen jäsenmaksun voi maksaa oheisella tilisiirtolomakkeella. Jäsenmaksun maksutilanteen voi tarkistaa lehden takakanteen tulostetusta osoitekentästä, johon on merkitty vuosiluku siltä vuodelta, jonka osalta maksu on maksettu. Jos merkintä on 1, 2 tai 3, on henkilö jäsenmaksuvelvollisuudesta vapaa. Uuden jäsenen kohdalla on merkintä – ja jäsenmaksu on suoritettava. Ylimääräiset kannatusjäsenmaksut ovat erittäin tervetulleita.

Saajan tilinumero Mottagarens kontonummer	IBAN FI45 1299 3000 0798 81	BIC	
Saaja Mottagare	Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry.	Jäsenmaksu vuodelta 2017	
TILISIIRTO. GIRERING Maksajan nimi ja osoite Betalarens namn och adress			
Allekirjoitus Underskrift		Viitenumero Ref. nr	36003
Tililtä nro Från konto nr		Eräpäivä Förfallodag	Euro 30 €

TULEVAA OHJELMAA

To 27.4. **Kevätretki Tuusulan Lottamuseoon**
Kokoonnumme **klo 10 Mannerheimin patsaalla** Kansallisen veteraanipäivän kunnianosoituksiin ja lähdemme sieltä **klo 10.45** bussilla Tuusulan Lottamuseoon, jossa nautimme lounaan ja teemme opastetun kiertokäynnin museon näyttelyihin. Paluu lähtöpaikkaan klo 15.30. Retken hinta (sisältäen bussikuljetuksen, opastuksen ja lounaan) on **33 eur**. Ilmoittautumiset Sirkka Valkjärvelle (puh. 050 432 0838 tai s-posti sirkka.valkjarvi@gmail.com) viimeistään ti 18.4.

Ma 16.5. **Vapaussodan päättymisen muistopäivän kunnianosoitukset klo 11 Hietaniemessä ja klo 12 Vanhankirkon puistossa**

La 20.5. - Su 21.5. **Vapaussodan Perinneliiton kesäpäivät Panssariprikaatissa Parolannummella**
Ilmoittautumisen 28.4. mennessä Juhani Virtaselle (puh. 0400 856 959 tai s-posti juhani.virtanen@pp9.inet.fi), jolta saa lisätietoja ohjelmasta ja majoitusvaihtoehdoista.

Su 21.5. **Kaatuneiden muistopäivän kunnianosoitus Vanhankirkon puistossa klo 12 Vapaussodan Invalidien muistosäätiön organisoimana**

Pe 2.6. **Vierailu Mannerheim-museoon**
Kokoonnumme Mannerheim-museolle (*Kalliolinnantie 14*) kohottamaan maljan Marskillemme **klo 10.30** ja osallistumme sen jälkeen **klo 11** opastettuun kiertokäyntiin museossa. Juhlavuoden kunniaksi siellä on avattu uusi näyttely: Entourages – Gustaf Mannerheimin elämä ja verkostot 1867-1951. Vierailun hinta on **10 eur**. Ilmoittautumiset Terttu Aholle (puh. 0400 602 171 tai s-posti terttu.aho@pp1.inet.fi) viimeistään pe 26.5.

Su 6.8. **Ruth Munckin muistotilaisuus Hausjärvellä**
Lähdemme Helsingistä noin **klo 11.30** kimppakyydeillä Hausjärvelle Veljesapu-Perinneyhdistys ry:n järjestämään Schwester Ruth Munckin muistotilaisuuteen. Kunnianosoitukset Hausjärven vanhalla hautausmaalla (*Alitie 2, 12210 Hausjärvi*) alkavat **klo 13**. Tämän jälkeen ruokailemme läheisessä Pihvipaikka-ravintolassa. Ilmoittautumiset 20.7. mennessä Juhani Virtaselle (puh. 0400 856 959 tai s-posti juhani.virtanen@pp9.inet.fi). Tumma puku ja kunniamerkit.

Ti 29.8. **Jääkärien ja vapaussoturien jäljillä Hietaniemen hautausmaalla**
Kokoonnumme **klo 10 Uuden kappelin portilla**. Ville-Veikko Kirvesmies esittelee meille jääkärien ja vapaussoturien hautoja. Jääkärilehtoon päättyvän kierroksen jälkeen noin klo 12 menemme yhteiselle lounaalle, tarkempi paikka ilmoittautumisen yhteydessä. Ilmoittautumiset Sirkka Valkjärvelle (puh. 050 432 0838 tai s-posti sirkka.valkjarvi@gmail.com) viimeistään pe 25.8.

Su 17.9. **Järjestyslipuston satavuotismuistojuhla Porvoossa** (tarkemmat tiedot seuraavassa lehdessä)